

KOMENTAR POSLANICE DJELA KOJA IZVODE IZ ISLAMA

dr. Salih b. Fevzan b. Abdullah el-Fevzan

Naslov djela:

KOMENTAR POSLANICE
"DJELA KOJA IZVODE IZ ISLĀMA"

Naslov orginala:

ŠERHU NEVĀKIDIL-ISLĀM

Autor:

šējh dr. Sālih b. Fevzān b. Abdullāh el-Fevzān

Prijevod i bilješke:

Amir I. Smajić

Izdavač:

www. EHLUS-SUNNE .ba
- da'vetski i reformatoroski web portal -

Medina, 1436 / 2015.

KOMENTAR POSLANICE

DJELA KOJA IZVODE IZ ISLAMA

OD IMAMA MUHAMMEDA B. ABDUL-VEHHABA

AUTOR :

dr. Salih b. Fevzan b. Abdullah el-Fevzan

ČLAN STALNE KOMISIJE ZA FETVE I ČLAN VIJEĆA VRHUNSKIH UČENJAKA U S. ARABIJI

S ARAPSKOG PREVEO I BILJEŠKAMA POPRATIO:

Amir I. Smajić

PREDGOVOR PREVODIOCA

Hvaljen neka je Allāh, dželle šanuh, Jedan i Jedini. Salavate i selame šaljemo našem Poslaniku i Allāhovom odabraniku, Muhammedu, njegovoj časnoj porodici i svim plemenitim ashābima.

Islamski učenjaci su još od vremena prvih generacija stali u odbranu ispravnog vjerovanja i očuvanju istinskog tevhida. Na njihovom čelu su bili ashābi Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, te oni koji su ih slijedili na uputi od imāma islamskog ummeta kroz sve generacije pa do današnjeg dana.

Od onih koji su posvetili krajnji napor radi uspostave i širenja *tevhida*, i to u nama blisko vrijeme, bio je imām, obnovitelj islāma, šejhul-islām ***Muhammed b. Abdul-Vehhāb b. Sulejmān et-Temimi*** (preselio na ahiret 1206 h. god.) koji je živio na području *Nedžda*, na Arapskom poluotoku.

Pozivao je Allāhu danju i noću, javno i tajno, odazivajući se naredbi Uzvišenog: ***"Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj, i s njima se na najljepši način raspravljaj!"*** *(En-Nehl, 125)*. Živio je u vremenu kada je većina naroda lutala u tminama *džehla*, *kufra*, *širka*, pokuđene i zabranjene pristrasnosti i slijepog slijeđenja. Mnogi su pripisivali Allāhu druga,

obožavali su i obraćali se drugima mimo Allāha, tražili koristi i otklanjanje štete od drugih mimo Allāha, zavjetovali se drugima mimo Allāha, ali u isto vrijeme su bili pripisivani islāmu i muslimānima. Kada je ovakvo stanje bilo na Arapskom poluotoku, onda možemo zamisliti kakvo je tek stanje bilo na drugim mjestima, i do koje mjere je narod bilo zaveden.

Imām *Muhammed b. Abdul-Vehhāb*, rhm, odlučio je pokušati povratiti ljude na čisti monoteizam, pa je na tom putu bio potpomognut od strane Allāha, dželle šanuhu, iako je naišao na mnoštvo onih koji su mu se suprostavljali dajući prednost svojim strastima nad istinom, ali, ***"... Allāh je odbio osim da upotpuni svjetlo Svoje..."*** *(Et-Tevbe, 32)*.

Na tom putu napisao je mnogo korisnih djela i poslanica, a jedno od njih je upravo djelo koje je pred nama - poslanica *Nevākidul-islām*. Šējh Muhammed, rhm, napisao ga je s ciljem upozorenja na najraširenija djela odmetništva od islāma, pa je u tom kontekstu naveo deset djela i postupaka koji poništavaju i ruše čovjekovo vjerovanje, a sve to s ciljem da se ne pomiješa zabluda s istinom.

Poslanice imāma *Muhammeda b. Abdul-Vehhāba*, rhm, odlikuju se kratkoćom i jasnoćom, a ujedno u sebi nose velika značenja i mudrosti, pa je običaj učenjaka od doba njegovih unuka, *imāma da've tevhida*, pa do današnjeg vremena da komentarišu šējhove poslanice, pojašnjavaju njena značenja i preslikavaju ono što je

zapisano u njima na savremene tokove života. Među njima je i istaknuti učenjak i fekih šējh ***dr. Sālih b. Fevzān b. Abdullāh el-Fevzān***, član Stalne komisije za fetve i naučna istraživanja i član Vijeća velikih učenjaka u S. Arabiji - čiji je kratki komentar na ovu poslanicu pred nama. Šējh *Sālih el-Fevzān* je poznat po doslijednom i čvrstom pridržavanju za Kur'ān i Sunnet, te žestokom suprostavljanju svim vrstama novotarija i zabluda u islāmu.

Molimo Allāha da ga učvrsti na istini i poživi na službi islāmu i muslimānima, te da učini naša djela iskrenim samo radi Allāhovog, subhānehu ve te'āla, Plemenitog lica, a naša posljednja dova je: ***"Neka je zahvala Allāhu, Gospodaru svjetova."*** *(Jūnus, 10)*

Amir I. Smajić

Medina, 29. džumadel-evvel, 1436 h. god.

am.ibr.sm@gmail.com

TEKST POSLANICE
DJELA KOJA IZVODE IZ ISLAMA

Šējhul-islām, imām, mudžeddid *Muhammed b. Abdul-Vehhāb et-Temimi*, rhm, je rekao:

U ime Allāha, Svemilosnog, Milostivog! *Znaj da je nevākida, djēla koja poništavaju islām, deset.*

Prvo djelo, *širk u ibādetu Uzvišenom Allāhu. Uzvišeni Allāh je rekao:* ***"Allāh, doista, neće oprostiti da Mu se širk učini, a oprostit će sve mimo toga kome On hoće!"*** *(En-Nisā, 116),* ***"Doista će Allāh, onome ko Mu učini širk, ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će biti Vatra, a nepravednicima nećeš naći pomagača."*** *(El-Māide, 72) Širkom se smatra prinošenje žrtve nekom drugom mimo Allāha, kao džinnu ili kaburu.*

Drugo djelo, *onaj ko između sebe i Allāha uzme posrednike koje doziva, moli ih, od njih traži i na njih se oslanja, takav je počinio nevjerstvo po jednoglasnom stavu islāmskih učenjaka.*

Treće djelo, *onaj ko ne smatra mušrike nevjernicima, ili sumnja u njihovo nevjerstvo, ili pak smatra da je vjera koju slijede ispravna, počinio je nevjerstvo.*

Četvrto djelo, *ko smatra da je neka druga uputa mimo upute Muhammeda, sallallāhu alejhi ve sellem, bolja i potpunija, ili je nečija presuda bolja od njegove, kao i onaj ko daje prednost sudu tāguta nad njegovim sudom, on je nevjernik.*

Peto djelo, *onaj ko prezire nešto od upute s kojom je došao Allāhov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, počinio je nevjerstvo, pa makar i radio po tome.*

Šesto djelo, *onaj ko se ismijava s nečim od vjere sa kojom je došao Allāhov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, ili s nečim od Allāhove nagrade i kazne, time je počinio nevjerstvo. Dokaz za navedeno su riječi Uzvišenog Allāha:* ***"Reci: 'A zar da se sa Allāhom i Njegovim ājetima i Poslanikom Njegovim ismijavate!' 'Ne ispričavajte se! Doista ste postali nevjernici nakon vjerovanja.'"*** *(Et-Tevbe, 65-66)*

Sedmo djelo, *sihr, a to podrazumijeva i sihr s kojim se razdvajaju supružnici, te sihr s kojim se spajaju čovjek i žena. Onaj ko to bude činio ili bude zadovoljan time, počinio je nevjerstvo. Dokaz za to su riječi Uzvišenog Allāha:* ***"A njih dvojica nisu nikoga učili (sihru) dok mu ne bi rekli: 'Mi smo samo iskušenje, pa ti ne budi nevjernik!'"*** *(El-Bekare, 102)*

Osmo djelo, *potpomaganje i podržavanje mušrika u borbi protiv muslimana. Dokaz za to su riječi Uzvišenog Allāha:* ***"A onaj među vama koji ih za međusobne potpomagače prihvati je od njih; Allāh uistinu***

neće ukazati na pravi put narodu nepravednom." *(El-Māide, 51)*

Deveto djelo, *onaj ko bude ubijeđen da je dozvoljeno nekome od ljudi izlaziti iz šerijata koji je objavljen Muhammedu, sallallāhu alejhi ve sellem, kao što je bilo dozvoljeno Hadiru da izađe iz šerijata Mūsāa, alejhi-selām, takav je počinio nevjerstvo.*

Deseto djelo, *okretanje od Allāhove vjere tako što je ne uči niti radi po njoj. Dokaz za to su riječi Uzvišenog Allāha:* **"A ima li nepravednijeg od onoga koji, opomenut riječima Gospodara svoga, njima leđa okrene? *Mi ćemo, zaista, kazniti zlikovce!"*** *(Es-Sedžde, 22)*

Nema razlike u svim navedenim djelima između osobe koja ih radi iz šale, namjerno i ozbiljno, ili iz straha, osim onaj ko je na to prisiljen.

Sva spomenuta djela su veoma opasna i često ljudi u njih upadaju, pa je muslimān dužan da ih se dobro pripazi, te da se boji za sebe od upadanja u neka od njih.

Utječemo se Allāhu od uzroka Njegove srdžbe i Njegove bolne kazne. Neka je Allāhov mir i spas na Njegovo najodabranije stvorenje, Muhammeda, njegovu časnu porodicu i na sve ashābe.

KOMENTAR

U ime Allāha, Svemilosnog, Milostivog!

TEKST POSLANICE: ***"Znaj da je nevākida, djēla koja poništavaju islām, deset."***[1]

KOMENTAR: Kaže autor šējh *Muhammed b. Abdul-Vehhāb*, Allāh mu se smilovao: ***"Znaj..."*** **-** tj. znaj i shvati. Ova riječ se navodi radi bitnosti i kao napomena na važnost onoga što slijedi. ***"... da je nevākida, djēla koja poništavaju islām, deset"*** **-** arapska riječ *'nevākid'* je množina riječi *'nākid'* i koristi se kao termin za ono što kvari i poništava drugo, kao *'nevākidul-vudu'* što znači *'stvari koje kvare abdest'*. Za djela koja čovjeka izvode iz islāma koristi se termin *'nevākidul-islām'*, ili uzroci *riddeta* (otpadništva), ili vrste *riddeta* i sl.

Poznavanje ovih djēla veoma je bitno za svakog muslimāna; prije svega kako bi ih se klonio, a zatim kako bi i druge upozoravao na njih. Ako muslimān ne

---

1 Djela koja izvode iz islāma može biti deset, a može ih biti i više od toga ili pak manje, ali se na kraju vraćaju na ovih deset. Radi toga su neki učenaci naveli četiri stotine djēla, dok su neki spomenuli devedeset, a drugi pak manje od toga. Namjera autora je bila navesti osnovna djela koja značenjem obuhvataju sva ostala. (Vidi: Abdullāh es-Sa'd, *Šerhu nevākidil-islām*, str. 6).

poznaje ove stvari, bojati je se za njega da ne upadne u neka od djēla koja bi ga mogla izvesti iz islāma.

Poznavanje ovih djēla izrazito je bitno, jer su to djela koja poništavaju i kvare čovjekov islām, pa je s toga veoma opasno nepoznavati ih. *Riddet*, tj. otpadništvo od islāma, znači napustiti islām i povratiti u nevjerstvo, od arp. glagola *'irtedde'* - tj. vratiti se.

Allāh, dželle šanuh, je rekao: ***"...i ne idite nazad, pa da se vratite poraženi."*** *(El-Māide, 21)*, ***"A oni među vama koji od vjere svoje otpadnu i kao nevjernici umru – njihova djela bit će poništena na ovome i drugome svijetu. Oni će stanovnici Vatre biti i tamo će vječno ostati."*** *(El-Bekare, 217)*

U ovim ājetima je veliko upozorerenje vjernicima, ***"A oni među vama koji od vjere svoje otpadnu..."*** - ō vjernici - ***"... i kao nevjernici umru..."*** - pa se ne pokaju prije smrti i povrate opet u islām, ***"... njihova djela bit će poništena..."***, tj. upropaštena, ***"na ovome i drugome svijetu. Oni će stanovnici Vatre biti i tamo će vječno ostati."***

Uzvišeni, dželle šanuh, kaže: ***"Doista je onima koji su se vratili onome na čemu su bili nakon što im Uputa jasna bi – šējtan to lijepim prikazao i lažnu im nadu ulivao"*** *(Muhammed, 25)*, ***"Ō vjernici, oni od vas koji od vjere svoje otpadnu – pa, Allāh će sigurno umjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega***

vole, prema vjernicima ponizne, a prema nevjernicima ponosite..." *(El-Māide, 54)*

Njegove, dželle šanuh, riječi: ***"... ako neko od vas od svoje vjere otpadne..."*** - tj. napusti svoju vjeru. U ovim ajetima je velika prijetnja i upozorenje na opasnost *riddeta* (otpadništva).

Prenosi se da je Allāhov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, rekao: ***"Krv muslimāna nije dozvoljena osim u tri slučaja: ako oženjen ili udata počine blud, ako neko ubije nevinu osobu, i ako neko napusti vjeru i tako se odvoji od džemā'ata."***[2]

I kaže Resulullah, sallallāhu alejhi ve sellem: ***"Onaj ko promijeni vjeru*** (tj. napusti islām), ***ubijte ga!"***[3]

Ako su ti *murtedi* (otpadnici) skupina od kojih vreba opasnost, borit će se protiv njih, kao što je to uradio Ebū Bekr es-Siddīk, radijallāhu 'anhu, sve dok ih nije

---

2 Buhāri, br. 6878; Muslim, br. 1676, od Ibn Mes'ūda, radijallāhu anhu. Islamski učenjaci navode u vezi s terminom *džemā'at* nekoliko mišljenja, ali se na kraju svode na dva temeljna značenja; *prvo,* da je *džemā'at* svako ko slijedi istinu, pa makar bio pojedinac, *i drugo,* da su *džemā'at* muslimāni koji su okupljeni i ujedinjeni oko vladara koji sudi po *Šerijatu*. (Vidi: dr. Abdur-Rahmān el-Luvejhik, *Mefhumu-džemā'atil-muslimīn*, str. 72)

3 Buhāri, 4/75. Ubijanje *murteda* je isključivo pravo i dužnost legalnog vladara u islāmskoj šerijatskoj državi. Taj propis ima svoja pravila i uslove, te pojedinac nema pravo da sprovodi takve i slične kaznene norme po svom nahođenju, bez dozvole vlasti.

povratio u islām.[4] Neki od njih su bili i ubijeni radi toga, a drugi su se pokajali i vratili u islām. On se, radijallāhu 'anhu, borio protiv njih potvrđujući time riječi Uzvišenog Allāha: ***"Ō vjernici, oni od vas koji od vjere svoje otpadnu – pa, Allāh će sigurno umjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole, prema vjernicima ponizne, a prema nevjernicima ponosite; oni će se na Allāhovom putu boriti i neće se ničijeg prijekora bojati. "*** *(El-Māide, 54)*

Kažu islāmski učenjaci da su ovi ājeti objavljeni povodom Ebū Bekra es-Siddīka i njegovih sljedbenika koji su se borili protiv otpadnika, jer nas Allāh, dželle šanuh, u ovim ājetima obavještava o onome što će se desiti, pa kaže ***"... oni od vas koji od vjere svoje otpadnu..."*** - tj. u budućem vremenu, ***"... pa, Allāh će sigurno umjesto njih dovesti ljude..."*** - pa je doveo Ebū Bekra, radijallāhu anhu, i Poslanikove, sallallāhu alejhi ve sellem, ashabe koji su se borili protiv njih.

Ako je taj otpadnik jedinka, po šerijatu je dužnost privesti ga i od njega zatražiti da se pokaje, pa ako odbije, onda će vladar nad njim sprovesti smrtnu kaznu. Njegov status nije kao status onoga ko je u osnovi nevjernik, zato što je otpadnik spoznao istinu i prihvatio

---

4 Misli se na mnogobrojna arapska plemena koja su se odmetnula od islāma nakon smrti Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, odbijajući da izvršavaju obavezu zekāta prema tadašnjem halifi muslimāna Ebū Bekru, radijallāhu anhu.

Allāhovu vjeru (islām), i to svojim vlastitim izborom i bez prisile. Priznao je da je islām vjera istine, a nakon toga se odmetnuo. Njegov postupak je vid izigravanja s vjerom, zato što je spoznao istinu i prihvatio je. S tim u vezi, ako nakon upute i spoznaje napusti vjeru, nad njim će islāmski vladar sprovesti smrtnu kaznu, radi zaštite *akideta* / islāmskog vjerovanja.

Sprovođenje smrtne kazne nad *murteddima* potpada pod zaštitu pet univerzalnih vrijednosti i nužnih potreba koje nalaže islāmski vjerozakon[5], a prva od njih je zaštita vjere, jer u protivnom vjera bi bila predmetom izigravanja od strane onih koji primaju islām pa ga napuštaju. Također, postoji skupina otpadnika nad kojima se sprovodi smrtna kazna bez prethodnog traženja da se pokaju, a to su svi oni koji budu žestoki i ustrajni u svome otpadništvu.

Izučavanje i proučavanje djēla koja izvode iz islāma veoma je bitno. Islāmski učenjaci su na tu temu napisali mnoga djela i posvetili im posebno mjesto u knjigama fikha (islamskog prava), i to pod naslovom *'Propis murteda'*. U svakom fikhskom djelu su posvetili knjigu

---

[5] Proučavajući šerijatske tekstove, islamski učenjaci ustanovili su da je cjelokupni *Šerijat* zasnovan na pet univerzalnih vrijednosti i opće nužnih potreba, a to su: zaštita vjere, života, razuma, časti (porijekla) i imetka. Islām, kao Allāhov vjerozakon, došao je sa zaštitom ovih vrijednosti, te svi šerijatski propisi, naredbe i zabrane u tom kontekstu su izrečene i ustanovljene. (Vidi: dr. Muhammed el-Džīzāni, *Hakikatud-daruretiš-šer'ijje*, str. 17-18)

ili poglavlje o propisima otpadnika, bilo u opširnijim ili kraćim djelima.

Kažu u definiciji otpadnika: *"Otpadnik je onaj ko počini nevjerstvo nakon što je primio islām, bilo to ubjeđenjem u srcu ili sumnjom u neke vjerske propise ili djelom."* Primjer toga je da učini sedždu nekom drugom mimo Allāha, ili prinese žrtvu, ili se zavjetuje i sl. Onaj ko uradi nešto od ovih djēla postao je odmetnik. Također, pod to spada i psovanje Uzvišenog Allāha ili psovanje Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem ili psovanje vjere islāma. Allāh, dželle šanuh, je rekao: ***"Reci: 'Zar da se sa Allāhom i Njegovim ājetima i Njegovim poslanikom izigravate'. Ne ispričavajte se! Doista ste postali nevjenici nakon što ste bili vjernici."*** *(Et-Tevbe, 65-66).*

Otpadništvo se može desiti govorom, djelima, ubjeđenjem u srcu, vjerovanjem ili pak sumnjom u nešto od propisa vjere. Kao da sumnja u obaveznost namaza, ili u obaveznost davanja zekāta, ili čak sumnja u Allāhovu jednoću – *tevhīd*.[6] Pod sumnjom se ovdje misli na neodlučnost i nesigurnost između dvije stvari.

---

[6] *Tevhid* je iskazivanje jednoće Allāhu, dželle šanuh, u svim vidovima pokornosti, tj. da se ne obožava i ne veliča niko osim On, Uzvišeni, koji nema sudruga. To obuhvata i ubjeđenje da je Allāh jedini gospodar svega što postoji i da Njemu pripadaju najljepša imena i najuzvišenija svojstva i atributi. *Tevhid* je iskreno veličanje Allāha s ljubavlju, strahom, žudnjom, istinskim osloncem, nadom i upućivanjem dova samo Njemu, dželle šanuh. *Tevhid* je početak

Postoji mnogo vrsta otpadništva. Šējh (autor), Allāh mu se smilovao, u ovom djelu je spomenuo najbitnije i najopasnije vrste, dok ostale možete pronaći u knjigama fikha, i to pod poglavljima *'Propis otpadnika'*, kao što smo spomenuli. Ujedno, šējh Abdullāh b. Mumammed, sin autora, rhm, napisao je skraćeno djelo *El-Kelimātun-nāfia' fil-mukeffirātil-vākia' / Korisne riječi o savremenim djelima koja izvode iz vjere*, koje je štampano u sklopu poznate enciklopedije *Ed-Durerus-senijje*.[7] O tome možete pronaći i u drugim djelima koja tretiraju datu tematiku.

Sada, kada se *džehl* (neznanje) rasprostranilo, a čudnost vjere povećalo, pojavili su se ljudi - za koje neki tvrde da su učenjaci - koji govore: *"Nemojte*

---

vjere i njen kraj, unutrašnjost vjere i njena vanjština, i to je prvo i posljednje u što su pozivali svi Allāhovi poslanici i vjerovjesnici. Radi *tevhida* stvorena su stvorenja, slati vjerovjesnici i spuštene knjige. Radi njega su ljudi razdvojeni na vjernike i nevjernike, sretne - koji su stanovnici Dženneta, i nesretne - koji su stanovnici Vatre. Kao rezultat njegove bitnosti i vrijednosti Allāh je zabranio i svetim učinio krv, imetak i čast onoga koji ga istinski uspostavi i ostvari, još mu je zagarantovao ulazak u Džennet i zabranio Vatri da ga prži.

[7] Riječ je o kraćim djelima, fetvama, poslanicama i pismima učenjaka iz područija *Nedžda*, od vremena šejha Muhammeda b. Abdul-Vehhāba, rhm, preko njegovih sinova, unuka i učenjaka nakon njih, pa sve do nekolicine savremenih učenjaka poput Ibn Ibrāhima, Ibn Bāza itd. Djelo je sakupio i štampao uvaženi šejh Abdur-Rahmān b. Muhammed b. Kāsim, rhm, i to u 16 tomova.

proglašavati narod nevjernicima, dovoljno je da neko kaže: 'Ja sam musliman', pa makar radio šta želi. Makar prinosio žrtve nekom drugom mimo Allāha, psovao Allāha i Poslanika, radio šta radio, dokle god kaže za sebe da je musliman, nećemo ga proglašavati nevjernikom." Po ovom govoru, islām obuhvata *batīnije* i *karāmite*[8], pa obuhvata i one koji obožavaju kaburove[9], te *rafidije* (šiije)[10], *kadijānije*[11] i sve ostale koji se pozivaju na islām.

---

[8] *Bātinije* i *kerāmiti* su sekte koje se pripisuje šiitskom učenju i pokazuju ljubav prema *ehlul-bejtu*, što koriste kao zastor iza kojeg spletkare protiv islāma i muslimana, a u sebi taje nevjernička i idolopoklonička ubjeđenja i ideje. Porijeklo ove sekte vodi od skupine židova i heretika koji nisu imali načina da se suprostave naglom širenju islāma, pa su odlučili da ga pokušaju srušiti iznutra. (Vidi: dr. Sefer el-Havāli, *Usulu-fireki vel-edjan,* str. 90-94)

[9] Misli se na ogranak ekstremnih *sufija* koje pretjeruju, veličaju i svetkuju kaburove čineći ibadete kod njih. Obilaze (tevafe) oko turbeta i kaburova, upućuju im dove, traže od njih *šefā'at* i pomoć, trljaju se od zidove kaburova tragajući za berektom, prinose im žrtve i sl.

[10] *Rafidije (šiije)* su sekta koja se pojavila neposredno nakon smrti Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem. Nju je osnovao židov po imenu *Abdullāh b. Sebe*, i to s ciljem rušenja islāma iznutra. *Šiita* ima raznih grupacija koje su međusobno podijeljene u vjerovanju i ubjeđenjima, ali, osnovni postulat njihovog akideta, oko kojeg su sve njihove grupacije jednoglasne, ogleda se u lažnom i prividnom iskazivanju ljubavi prema porodici Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, - *ālu bejtu,* dotle da nekima od njih pripisuju mnoge božanstvene osobine; te u mržnji prema izrazitoj većini ashāba Allāhovg Poslanika, sallallāhu alejhi ve

Oni govore: *"Ne proglašavajte nikoga nevjernikom, šta god da radio i kako god da vjerovao! Ne razjedinjujte muslimāne!"* Subhānallāh! Pa mi ne pravimo podjelu među muslimānima, zato što ovi – o kojima govorimo - nisu muslimāni. Oni su uradili djela koja su ih izvela iz islāma. Izjava: *"... ne razjedinjujte muslimāne!"* - je istina s kojom se želi istaći laž.

Ashābi, radijallāhu 'anhum, borili su se protiv onih koji su se odmetnuli od Arāpa nakon smrti Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem. Oni nisu rekli: *"Nemojte razjedinjavati muslimāne!"*, jer ti nisu bili muslimāni, dokle god su u odmetništvu.

Navedeno je gore nego da se kaže za nevjernika da je muslimān, kao što će biti govora o tome da se otpadništvom smatra i to da se nevjernik ne smatra

---

sellem, koje smatraju nevjernicima, lažovima i otpadnicima. (Vidi: dr. Sefer el-Havāli, *Usulu-fireki vel-edjān*, str. 40-52)

[11] *Kadijānije* su pokret osnovan u Indiji 1900 god. od strane engleskih kolonizatora, i to s ciljem da se muslimani udalje od vjere i izvornog učenja i borbe na Allāhovom putu kao glavnog vida otpora stranim kolonijama. Pokret je dobio ime po osnivaču *Mirzi Gulāmu Kādijāniju*, koji je za sebe početno tvrdio da je obnovitelj vjere, potom se oglasio kao *Mehdi*, da bi na kraju izjavio da je poslanik i da prima objavu. *Kadijānije* tvrde da Allāh - neka je na njih Njegovo proklestvo - klanja, posti, spava, ima odnos itd, puput ljudi, te da je engleskog porijekla. Smatraju da je gradić *Kādijān* harem poput Mekke i Medine, pa čak i vrjedniji od ta dva sveta grada, te mnoga druga otpadnička uvjerenja. (Vidi: *El-Mevsū'atul-mujessere*, 1/419-421)

nevjernikom, ili pak da se sumnja u njegovo nevjerstvo. To pravilo glasi: *"Ko ne tekfīri kāfira ili sumnja u njegovo nevjerstvo i on je sam kāfir."* A ovi nam govore da nikog ne tekfīrimo šta god da radio, sve dok govori *lā ilāhe illellāh.*[12] Kažu nam: *"Pozabavite se sa ateistima i ostavite ove što tvrde za sebe da su muslimāni."*, a mi njima poručujemo da su ti i takvi opasniji od ateista, zato što se ateisti ne pozivaju na islām i ne govore da je ono na čemu su oni islām. A ovi

---

[12] Svjedočenje ***'lā ilāhe illellāh'*** nije puka rečenica koja se izgovara jezikom bez poznavanja njenog značenja i rada po onome na što upućuje. Bilo je rečeno Vehbu b. Munebbihu, rhm: *"Zar 'lā ilāhe illellāh' nije ključ Dženneta?"* - *"Jeste"*, reče on, *"ali ne postoji ključ koji nema zubaca, pa kada dođeš s ključem koji ima zubce otvorićeš vrata, a u protivnom, nećeš moći otvoriti vrata."* (*Sahihul-Buhāri*, 2/71) Islāmski učenjaci su - izučavajući šerijatske tekstove - ustanovili osam uslova (koji su kao zubci na ključu) da bi ovo svjedočenje *'lā ilāhe illellāh'* bilo ispravno onome ko ga izgovara. ***Prvi,*** da poznaje njegovo značenje i ono što proizilazi iz njega, a suprotno tome je nepoznavanje. ***Drugi,*** da bude čvrsto ubijeđen u ono na što upućuje, a suprotno tome je sumnja. ***Treći,*** da srcem i riječima prihvata ono na što upućuje, a suprotno tome je odbijanje. ***Četvrti,*** da se pokorava naredbama i zabranama koje iz njega proizilaze, a suprotno tome je nepokornost. ***Peti,*** da bude iskren u vjerovanju na koje upućuje, a suprotno tome je pretvaranje. ***Šesti,*** da javno i tajno priznaje i potvrđuje ono na što upućuje, a suprotno tome je nepriznavanje i utjerivanje u laž. ***Sedmi,*** da voli ovo svjedočenje i one koji ga vole i koji su ispunili uslove njegove ispravnosti. ***Osmi,*** da zanegira i zanevjeruje u sve što se obožava mimo Allāha. (Vidi: Abdur-Rahmān b. Hasan, *Fethul-Medžid*, str. 73)

obmanjuju ljude i prikazuju da je nevjerstvo islām. Zato su oni gori od ateista i zato je otpadništvo gore od bezvjerstva - Allāh da nas toga sačuva.

Prema tome, dužni smo poznavati ispravan stav po ovim pitanjima, te ih podrobno shvatiti i razumjeti, jer se nalazimo u vremenu u kojem su se pojavile osobe koje šire pogrešne stavove pisanom riječju, kritikama, predavanjima i sl. Govore: *"Nemojte proglašavati nevjernicima muslimāne!"* Mi im kažemo: *"Nevjernicima smatramo one koji su izašli iz islāma, a što se tiče muslimāna, pa nije dozvoljeno da se proglašavaju nevjernicima."*[13]

TEKST POSLANICE: ***"Prvo djelo, širk u ibādetu[14] Uzvišenom Allāhu."***

---

[13] Od Ibn Omera, radijallāhu anhuma, prenosi se da je Allāhov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, rekao: ***"Koji god čovjek svome bratu kaže: 'Nevjerniče!' – jedan je od njih dvojice takav."*** (Buhāri, br. 6104; Muslim, br. 60)

[14] Šējhul-islām Ibn Tejmijje, rhm, je rekao: *"Ibādet je sveobuhvatni naziv za sve što Uzvišeni Allāh voli i s čime je zadovoljan, od riječi i djēla, javnih i tajnih. Primjer toga su namaz, zekāt, post, hadždž, istinit govor, izvršavanje emāneta, činjenje dobročinstva roditeljima, spajanje rodbinskih veza, držanje do dogovora, naređivanje dobra, odvraćanje od zla, borba protiv nevjernika i licemjera, dobročinstvo prema komšiji, siročetu, putniku prolazniku, robovima, životinjama, upućivanje dove, zikr, učenje Kur'āna i sl. Također, ibādet je i ljubav prema Allāhu i Njegovom Poslaniku, strah od Allāha i pokoravanje Njemu, iskreno ispovijedanje vjere*

KOMENTAR: Najopasnija vrsta odmetništva je *širk* u *ibādetu* Allāhu, a to je da se obožava mimo Allāha, dželle šanuh, neko drugi. *Širk* je da se prinosi žrtva nekom drugom mimo Allāha, ili se zavjetuje nekom pored Njega, ili se nekom drugom pada na sedždu, ili se traži i doziva za pomoć u onome što nije u stanju otkloniti ili pribaviti niko drugi do On, dželle šanuh.[15]

Allāhu uz strpljivost na Njegovim propisima, zahvalnost na blagodatima i zadovoljstvo s odredbom. Ibādet je i čvrst oslonac na Allāha, nada u Njegovu milost, strah od kazne i tome slično." (*Medžmū'ul-fetāva*, 10/149-150)

[15] *Širk* je iskazivanje, upućivanje i pripisivanje onoga što je svojstveno isključivo Allāhu, dželle šanuh, nekom drugom mimo Njega. Primjer toga je vjerovanje u nekog drugog mimo Allāha, smatranje da postoji neko drugi ko upravlja kosmosom, u čijim rukama je dobro i zlo, sudbina, opskrba, stvaranje i rastvaranje, oživljavanje i usmrćivanje. U to ulazi i smatranje da neko, mimo Allāha, poznaje *gajb* – nevidljivi svijet, ono što je bilo i što će biti. *Širk* je smatranje da Allāh ima sudruga i da se neko drugi obožava pored Njega, ili zajedno uz Njega, kao da se neko drugi veliča, slavi ili moli za pomoć i otklanjanje nedaća, ili da se traži *šefā'at* (posredništvo i zauzimanje) kod Allāha od upućujući dove pojedinim stvorenjima, ili da se pada na sedždu i rukū'u, ili zavjetuje i pokorava nekom drugom mimo Njemu. Sve navedeno je *veliki širk* koji nikom neće biti oprošten, osim ako se pokaje. *Širk* je razlog vječne patnje u Džehennemu, poništava sva dobra djela i izvodi počinioca iz islāma, te ruši njegovo vjerovanje. Postoji i *širk* koji je manji i blaži, tj. *mali širk*, a to je djelimično uljepšavanje *ibādeta* radi nečijeg pogleda (rijaluk), pretvaranje, zaklinjanje nečim drugim mimo Allāha, dželle šanuh, i svaki neciljani govor koji u sebi sadrži umanjivanje Allāhove, azze ve dželle, veličanstve-

Ovo je najžešća vrsta otpadništva. Uzvišeni Allāh je rekao: ***"Doista će Allāh, onome ko Mu učini širk, ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će biti Vatra."*** *(El-Māide, 72)*, ***"Allāh, doista, neće oprostiti da Mu se širk učini, a oprostit će sve mimo toga kome On hoće! A onaj ko drugog Allāhu pridružuje, on čini potvoru i grijeh veliki!"*** *(En-Nisa, 48)* Iz ovih ājeta vidimo da je *širk* najopasnija vrsta odmetništva.

Širk znači da se obožava neko drugi mimo Allāha bilo kojom vrstom *ibādeta*; bilo sa dovom, prinošenjem žrtve, zavjetovanjem, traženjem pomoći i olakšanja u onome što nije u mogućnosti niko drugi do Uzvišeni Allāh, upućivanjem dove umrlim, traženjem pomoći od kaburova, mrtvaca i sl.[16]

Sve spomenuto je od najžešćih i najopasnijih vrsta *riddeta*, a vidimo da je rasprostranjeno kod mnogih koji se pripisuju islāmu. Oni prave i grade razne grobnice i mauzoleje, a zatim tevāfe (obilaze) oko njih, prinose im žrtve, zavjetuju im se, nastoje da im se približe i tvrde

---

nosti, kao da kaže: *"Što Allāh i ti hoćete"*, ili *"Da nije Allāha i tog ne bi se spasili"* i sl. *Mali širk* ne izvodi počinioca iz vjere, ali je jedan od najvećih grijeha kod Uzvišenog Allāha.

[16] Veliki *širk* za sobom povlači četiri posebnosti: *prva,* da nikom neće biti oprošten bez pokajanja; *druga,* da će onaj ko ga čini vječno boraviti u Vatri i nikad neće ući u Džennet; *treća,* da se onom ko čini širk poništavaju sva dobra djela koja je prethodno radio, ako se ne pokaje prije smrti; *četvrta,* da izvodi počinioca iz islāma i ruši njegovo vjerovanje.

da ih stanovnici tih grobova približavaju Allāhu pa se zato oni približavaju njima. Ali, zašto se oni ne približavaju direktno Allāhu i napuste ove mrtvace?! Neka se približavaju Allāhu, jer je On, doista, Onaj ko je blizu i koji se odaziva onome ko Ga doziva. Zašto da se približavate stvorenjima i govorite da vas oni približavaju Allāhu!? Jeli to Uzvišeni Allāh daleko?! Jel' to Allāh zatvorio Svoja vrata?! Da li to Allāh ne zna i ne čuje svoja stvorenja, ili možda ne vidi ono što oni rade?

Doista je Uzvišeni Allāh blizu i odaziva se onima koji Ga dozivaju i koji od Njega traže. Allāh, dželle šanuh, je rekao: ***"A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno, blizu: odazivam se dovi molitelja kada Me zamoli."*** *(El-Bekare, 186)*, ***"Gospodar vaš je rekao: 'Pozovite Me i zamolite (uputite Mi dovu), Ja ću vam se odazvati!'"*** *(El-Mu'min, 60)*

On, Uzvišeni, je blizu i odaziva se, pa zašto da ideš i dozivaš drugog?! Zašto govoriš: *"Ovaj me približava Allāhu!"*!? Zar nisu tako govorili i oni prije: ***"Mi im činimo ibādet samo zato da bi nas što više Allāhu približili"*** *(Ez-Zumer, 3)*!? Iz toga se indirektno dā razumjeti da takvi smatraju da Allāh ne zna sve i da nije upoznat o Svojim robovima. Na ovaj način su im šejtani - od džinna i ljudi – uljepšali njihova loša djela, a oni se i dalje pozivaju na islām. Svjedoče da nema drugog boga osim Allāha, klanjaju, poste..., ali su ujedno pomiješali svoja dobra djela s velikim *širkom* i tako izašli iz vjere. Onaj ko ih posmatra sa strane misli

da su oni muslimāni, jer klanjaju, poste, opavljaju hadždž itd. Stoga, poznavanje ovoga je veoma bitno, jer je *širk* najopasniji i najteži grijeh. No, i pored toga što je tako opasan i žestok grijeh, u njega su, nažalost, upali mnogi među onima koji za sebe tvrde da su muslimāni.

Međutim, oni ta djela koja rade ne nazivaju *širkom*, nego *tevessulom*[17], posredništvom, traženjem *šefā'ata*[18]

---

[17] Primjer toga je da se kaže: *"O Bedevi, podari mi potomstvo!"*, ili *"O Džejlāni, izliječi me!"*, ili *"O Poslaniče, oprosti mi grijehe!"* i sl. Tipovi ovakvih rečenica su djelo velikog *širka* u *rububijjetu* (Allahovom gospodarstvu) i *uluhijjetu* (Allāhovoj božanstvenosti), jer je to pripisivanje radnji, koja su svojstvena samo Allāhu, i upućivanje *ibādeta* (dova), koji su samo Njegovo pravo, nekom drugom, ***"A onaj koji, pored Allāha, dovi drugom bogu, bez ikakva dokaza o njemu, pred Gospodarom svojim će račun polagati, i nevjernici neće postići ono što žele."*** *(El-Mu'minūn, 117).*

[18] Traženje *šefā'ata* od Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, nakon njegove smrti, ili od nekog drugog velikana u ummetu, ili od tzv. evlija i dobrih, u očitoj je suprotnosti sa sržom poslanice koja je objavljena Muhammedu, sallallāhu alejhi ve sellem, preko Džibrila, alejhis-selām, od Uzvišenog Allāha iznad sedam nebesa. Takvi se poistovjećuju s kršćanima i židovima koji su uzdigli Isāa, alejhis-selām, i njegovu majku, do te mjere da imaju poziciju dva božanstva mimo Allāha, i to dozivajući ih i tražeći od njih da se zauzmu kod Allāha za njih. Dozivanje u dovi nekog drugog mimo Allāha očito je djelo *širka*, jer je to usmjeravanje *ibādeta* – koji je samo Allāhovo pravo – nekom drugom. Dokaz su za to su Allāhove, dželle šanuh, riječi: ***"Ako im upućujete dove, ne čuju vaše dove, a da i čuju, ne bi vam se***

ili drugim imenima mimo *širka*. Ali, imena i nazivi ne mijenjaju ništa od stvarnosti, jer *širk* je *širk*.

---

odazvali; na Sudnjem danu će poreći vaš širk, a niko te neće obavijestiti kao Onaj koji zna." *(Fātir, 14)*. Pod riječju ***'poreći'*** misli se: vaše dove koje ste im upućivali i tako *širk* Allāhu činili. A dokaz da se učenje dove smatra *ibādetom* je predaja Nu'māna b. Bešira, radijallāhu anhu, koji kaže: *"Čuo sam Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, da je rekao: '**Dova je ibādet!**', a zatim je proučio ājet: '**Gospodar vaš je rekao: 'Pozovite Me i zamolite (uputite Mi dovu), Ja ću vam se odazvati!' Oni koji iz oholosti neće da Mi čine ibādet – ući će, sigurno, u Džehennem poniženi.**' (El-Mu'min, 60)"* (Ebū Dāvūd, br. 1479, Tirmizi, br. 2969, Ibn Mādže, br. 3828 – hadis je sahih) Allāh, dželle šanuh, je rekao: ***"Oni bez Allāhova odobrenja šefādžije uzimaju. Reci: 'Zar i onda kada su bez ikakve moći i kada ništa ne razumiju!' Reci: 'Allāhu pripada svaki šefā'at, vlast na nebesima i na Zemlji Njegova je, a poslije – Njemu ćete se vratiti.'"*** *(Ez-Zumer, 43-44)*, ***"Ko se može pred Njim zauzimati (činiti šefā'at) za nekoga bez dopuštenja Njegova?!"*** *(El-Bekare, 255)*, ***"Toga dana će biti od koristi samo posredovanje (šefā'at) samo onoga kome Milostivi dopusti i dozvoli da se za nekoga govori."*** *(Tā-hā, 109)*, ***"Kod Njega će se moći zauzimati za nekoga samo onaj kome On dopusti."*** *(Sebe, 23)*. Navedeni ājeti su isključivi da pravo *šefā'ata* nije ničije do samo Allāha, azze ve dželle, i da će ga činiti samo oni kojima On dopusti, a to su oni koji ostvare Njegovo zadovoljstvo. Svima je jasno da će Allāhov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, *šefā'at* činiti tek na Sudnjem danu, kada mu Allāh – kao vid izrazite počasti prema njemu – to dopusti, a ne prije toga, tako da je traženje *šefā'ata* od Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, nakon njegove smrti, a prije Sudnjeg dana, traženje onoga što nije njegovo pravo niti mogućnost.

Ovo je najopasnija vrsta *širka*. Od svih vrsta *širka* njom su ljudi ponajviše iskušani, iako je od najjasnijih i najočitijih pitanja pojašnjenih u Allāhovoj knjizi i sunnetu Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem.

Dozivanje drugih mimo Allāha, upozorenje na to i prijetnja onome ko to čini, sve to je jasno u Allāhovoj knjizi, i nema ni jedne kur'ānske sure a da na to ne ukazuje i upozorava. Znajući ovo, oni ipak uče Kur'ān ali opet se ne klone *širka*.

Možda će neko doći i reći: *"Ovi su neznalice i opravdani su neznanjem!"*, ali mi kažemo: *"Do kada više neznanje a Kur'ān se uči!?"* Oni ga čitaju i uče napamet, pa je tako nad njima uspostavljen dokaz dolaskom Kur'āna: ***"A meni je ovaj Kur'ān objavljen da njime vas i one do kojih on dopre opominjem."*** *(El-En'ām, 19).* Svako do koga je došao Kur'ān, nad njim je uspostavljen dokaz i nema nikakvog opravdanja.[19]

[19] Misli se na jasna i otvorena djela nevjerstva koja su detaljno pojašnjena u kur'ānsko-hadiskim tekstovima, dok djela koja su manje jasna, ili po pitanju kojih ima razilaženja među islāmskim učenjacima da li se ubrajaju u djela nevjerstva ili ne, u tim stvarima onaj ko ne zna može imati opravdanje neznanjem, sve dok ne sazna, pogotvo u predjelima gdje je neznanje mnogo više rašireno od znanja, a Allāh najbolje zna. Da li je neznanje opravdanje u djelima velikog *širka* ili ne, oko toga učenjaci nemaju usaglašen stav, a od mnogih među njima prenose se prividno kontradiktorni citati i izjave. Dio učenjaka smatra da neznanje nije opravdanje u djelima velikog *širka*, dok drugi tvrde da u određenim situacijama

TEKST POSLANICE: ***"Uzvišeni Allāh je rekao: 'Allāh, doista, neće oprostiti da Mu se širk učini, a oprostit će sve mimo toga kome On hoće!'*** **(En-Nisā, 116)"**

KOMENTAR: Kur'ānske riječi: ***"Allāh, doista, neće oprostiti da Mu se širk učini..."*** upućuju da je *širk* najveći grijeh, zato što ga Allāh neće oprostiti počiniocu, osim ako se za njega pokaje; ***"... a oprostit će sve mimo toga kome On hoće!"*** - tj. sve što je mimo *širka*, kao blud, pijenje alkohola, krađa, jedenje kamate, sve ovo je mimo *širka* i ulazi pod Allāhovo htjenje. Oni koji čine ove grijehe ubrajaju u velike grješnike koji nisu upali u *širk*. To umanjuje njihovo vjerovanje i kažemo za njih da su *fasici* (veliki grješnici). Ako bi umrli bez pokajanja, oni su pod Allāhovim htijenjem; On ako želi oprostit će im radi njihovog *tevhīda*, a ako želi kaznit će ih radi njihovih grijeha, ali njihova zadnja stanica biće Džennet, upravo radi *tevhīda* kojeg su

---

može biti opravdanje, pogotovo ako je riječ osobi koja traga za istinom i uputom, pa iz neznanja upadne u djelo velikog *širka*, za razliku od osobe koja je nemarna, ne traga za istinom i slijepo se povodi za drugima, takvoj osobi neznanje nije opravdanje. U svakom slučaju, smatramo da to nije pitanje i od prevelike bitnosti oko kojeg treba puno polemisati i na njega trošiti mnogo vremena i truda, nego taj trud, vrijeme i snagu treba utrošiti na pozivanje ljudi u vjeru, pojašnjavanje *tevhida* i *širka*, ispravnog vjerovanja itd., a o takvima će sud dati Najbolji sudac - Allāh, dželle šanuh.

ispovijedali. To je propis za one koji rade velike grijehe mimo *širka*.

Riječi Uzvišenog Allāha: ***"... a oprostit će sve mimo toga kome On hoće!"*** upućuju da svi grijesi mimo *širka* nemaju isti status kao *širk*, a i to da je *širk* najteži grijeh među njima i najveća nepokornost.

TEKST POSLANICE: ***"Kaže Uzvišeni: 'Doista će Allāh, onome ko Mu učini širk, ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će biti Vatra, a nepravednicima nećeš naći pomagača'* (El-Māide, 72)"**

KOMENTAR: Ovo je kazna za takve na *ahiretu*. Džennet će im biti haram, tj. Allāh će im zabraniti ulazak u Džennet u potpunosti i zauvijek, bez ikakve nade za ulazak u njega. Gdje će onda otići? Ako nije od stanovnika Dženneta, pa gdje će onda otići? Da li će prestati sa postojanjem? Ne, nego će njegovo prebivalište biti Vatra, i to zauvijek, bez prestanka.

"... a nepravednicima nećeš naći pomagača", tj. mušricima, zato što je *širk* nepravda, i to najveća nepravda.[20] Neće imati pomagača. Niko neće biti u stanju

---

[20] Od Abdullāha b. Mes'ūda, radijallāhu anhu, prenosi se da je rekao: *"Kada je spušten (objavljen) ājet: '**Oni koji budu vjerovali i svoje vjerovanje ne pomiješaju sa nepravdom, njima pripada sigurnost i oni su na Pravom putu.**' (El-En'ām, 82) to je teško palo ashābima Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, pa su rekli: 'O Allāhov Poslaniče, a ko to među nama ne čini nepravdu (griješenjem) prema samom sebi!?' – '**Nije to kako vi tvrdite**', reče*

da ih izbavi iz Vatre, niti da se za njih zauzme kod Allāha, dželle šanuh, kao što će se neki zauzimati za one koji su radili velike grijehe i izbaviti ih iz Vatre zauzimanjem. Ovima neće korisiti zauzimanje onih koji će se zauzimati, ***"... kada zulumćari"*** tj. mušrici, ***"...ni prisna prijatelja ni posrednika (šefādžije) neće imati koji će uslišan biti."*** *(El-Mu'min, 18)* Za mušrike neće biti primljeno ikakvo zauzimanje, da nas Allāh toga sačuva.

"... i boravište njegovo će biti Vatra", tj. mjesto na kojem će biti smješten, a ružno li je to prebivalište. Neće imati nikada drugog prebivališta. Ovo je ta opasnost *širka* i ovo je njegov završetak. Pa da li je dozvoljeno njegovo nepoznavanje, nemarnost i ostavljanje upozoravanja drugih?!

Pojedini nam govore: *"Pustite ljude na miru, ostavite one koji ibādete kaburovima, ostavite one koji ibādete mauzolejima, ostavite sve one koji imaju djela otpadništva, sve dokle god se poziva na islām, on je muslimān. Okrenite se prema ateistima."*, ali takvima opet poručujemo da su ovi - i njima slični - žešći i opasniji po vjeru od ateista.

---

*im Resulullah, '**... i svoje vjerovanje ne pomiješaju sa nepravdom'** **misli se na širk. Zar niste čuli riječi Lukmāna svome sinu: 'O sinko moj, ne čini širk Allāhu, jer je širk, doista, velika nepravda!'** (Lukmān, 13)"* (Buhāri, br. 3360; i Muslim, br. 124)

TEKST POSLANICE: ***"Širkom se smatra prinošenje žrtve nekom drugom mimo Allāha, kao džinnu ili kaburu."***

KOMENTAR: Autor, Allāh mu se smilovao, navodi ovaj primjer iz razloga što je prisutan među ljudima, te se olahko shvaća. Određeni ljudi prinose žrtve drugima mimo Allāha, kao džinnima, želeći da se sačuvaju njihovog zla, ili tražeći lijek, ozdravljenje i sl. Ljudi to olahko shvataju i često u to upadaju, i pored činjenice da je to veliki *širk* koji izvodi iz vjere. Nije to mala stvar, ali se, na žalost, danas ne pridaje puno pažnje *širku*.[21]

Čovjek je kao žrtvu prinio muhu i radi toga je ušao u Vatru, kao što se navodi u jednom hadisu.[22] Ne gleda se

---

[21] Od Alije b. Ebi Tāliba, radijallāhu anhu, prenosi se da je Allāhov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, rekao: ***"Allāh je prokleo onog ko prinese žrtvu nekom drugom mimo Allāha, Allāh je prokleo onog ko pruži zaštitu prijestupniku, Allāh je prokleo onog ko prokune svoje roditelje, Allāh je prokleo onog ko mijenja oznake (pomijera međe)"*** (Muslim, br. 1978)

[22] Od Tārika b. Šihaba prenosi se da je Selmān el-Fārisi, radijallāhu anhu, rekao: *"Neki je čovjek ušao u Džennet zbog muhe, a drugi je zbog muhe ušao u Vatru." - "Kako to?", upitaše, a on reče: "Dva čovjeka, koja su živila u jednom narodu prije vas, naišla su na narod koji je imao kip i pored kojeg niko nije mogao proći dok mu ne prinese žrtvu. Rekli su jednom od njih: 'Prinesi nešto kao žrtvu!' - 'Nemam ništa da prinesem kao žrtvu', odgovorio je. 'Prinesi, pa makar muhu!', rekli su mu. On je prinio kao žrtvu muhu i prošao, pa je taj ušao u Vatru. Drugom su rekli: 'Prinesi žrtvu!' - 'Ja nikom*

na ono što je zaklano, nego se gleda na vjerovanje i nijjet (odluku) u srcu. Gleda se u nepridavanje pažnje *širku*, a ne u vrijednost onoga što se prinosi kao žrtva, zato što je ovaj radi muhe ušao u Vatru.

Ljudi se nemarno odnose prema ovome, a sve to iz želje da im se ostvare potrebe, ili da saznaju nešto od gajba (nepoznatog i nevidljivog), ili da budu obaviješteni o izgubljenom imetku i sl. što traže od njih. Na ovaj način izađu iz svoje vjere i učine otpadništvo djelima koja oni smatraju nebitnim ili bezvrijednim. Stvar je veoma opasna.

TEKST POSLANICE: ***"Drugo djelo, onaj ko između sebe i Allāha uzme posrednike koje doziva, moli ih, od njih traži i na njih se oslanja, takav je počinio nevjerstvo po jednoglasnom stavu islāmskih učenjaka."***[23]

---

drugom ne prinosim (žrtvu) mimo Uzvišenog Allāha', rekao je. Oni su ga ubili i on je ušao u Džennet." (Ibn Ebi Šejbe, *El-Musannef*, br. 33038; Ebū Nu'ajm, *Hiljetul-evlija*, 1/203; El-Bejheki, *Šu'abul-imān*, 6962. Predaja je *hasen* – dobra kao riječi Selmāna, radijallahu anhu, a ne kao hadis Resulullāha, sallallāhu alejhi ve sellem)

[23] Allāhu, azze ve dželle, Gospodaru svih svjetova, nepotrebni su posrednici između Njega i robova, jer On sve čuje i sve podrobno vidi i dobro je upoznat o Svojim robovima i onim što rade od dobrih ili loših djela. Uzvišeni, dželle šanuh, je rekao: ***"A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno, blizu. Odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli. Zato neka oni pozivu Mome udovolje i neka vjeruju u Mene, da bi bili na pravom putu."*** *(El-Bekare, 186)*

KOMENTAR: Ova vrsta djēla koja izvode iz islāma, a to je uzimanje posrednika između roba i Allāha, potpada pod prvu vrstu, ali je zasebno spomenuta i odvojena radi mnoštva onih koji su time iskušani.

Ovo djelo je prisutno kod mnogih koji se pripisuju islāmu, a najbolji primjer su oni što obožavaju kaburove. Takvi se približavaju tzv. *evlijama* kako bi se ti isti zauzeli (činili *šefā'at*) za njih kod Allāha, ili kako bi prenijeli njihove potrebe Allāhu, dželle šanuh. Eto, tako oni tvrde i smatraju, ali stvarnost je drugačija; to se smatra uzimanjem posrednika mimo Allāha, dželle šanuh, a to je djelo *širka*.[24]

Prinose im žrtve, zavjetuju im se, traže od njih spas iz nevolja i opet govore: *"To nije širk, to je samo posredništvo, traženje zauzimanja i posredovanja, kako bi se što lakše približili Allāhu. Ovo je pobožan čovjek, on ima veliko mjesto kod Allāha, i zato se mi njemu približavamo kako bi on nas približio Allāhu."* To su njihovi dokazi, ali to su ujedno bili dokazi i opravdanja prvih mušrika: ***"A oni koji pored Njega uzimaju zaštitnike (govore): 'Mi ih obožavamo samo zato da bi nas što više Allāhu približili'"*** *(Ez-Zumer, 3)*

---

[24] Kaže šējhul-islām Ibn Tejmijje, rhm: *"Oni koji dozivaju vjerovjesnike i pobožnjake nakon njihove smrti, kod njihovih kaburova i mimo kaburova, smatraju se mušricima koji dozivaju druge mimo Allāha, identično onima koji dozivaju zvijezde i uzimaju vjerovjesnike i meleke za božanstva."* (*Kā'ide dželile fit-tevessul vel-vesile*, str. 94)

Takvi se također opravdavaju i govore: *"Mi ih nismo učinili suparnicima i ravnim Allāhu, nego ih uzimamo samo kao vezu između nas i Allāha, kako bi nas Njemu približili!"* Da, ali i pored tih neutemeljenih opravdanja, Allāh je to ipak nazvao *širkom*, kao što nam poručuje: ***"Oni, pored Allāha, obožavaju one koji im ne mogu ni nauditi niti im mogu kakvu korist pribaviti, i govore: 'Ovo su naši zagovornici (šefādžije) kod Allāha.' Reci: 'Zar da Allāhu kazujete da na nebesima i na Zemlji postoji nešto, a On zna da ne postoji!' Neka je slavljen On i uzvišen iznad onih koje smatraju Njemu ravnim!"*** *(Jūnus, 18)*. Pogledajte, Allāh to naziva *širkom*, a oni to nazivaju *šefā'atom* (zauzimanjem). Eto, to je stvarnost mnogih koji se pripisuju islāmu u današnje vrijeme. Obratite pažnju na djela koja rade kod kaburova i turbeta; uzimaju njihove stanovnike posrednicima između sebe i Allāha, azze ve dželle.

Ovo pitanje je mnogima nepoznato, pa čak i nekim učenicima što tragaju za znanjem. Međutim, postoje i učenjaci koji su stali u odbranu ovih pa govore: *"To nije širk. Širk je obožavanje kipova, a ovi ne obožavaju kipove!"* Neka je uzvišen Allāh! Pa obožavanje kipova je samo jedna vrsta *širka*, a *širk* je činjenje bilo kakvog *ibādeta* nekom drugom mimo Allāha, svejedno bio kip, drvo, kamen, kabur, melek, evlija ili pobožnjak. Sve ovo je *širk*, a ne samo obožavanje kipova, kao što ovi tvrde.

TEKST POSLANICE: ***"Treće djelo, onaj ko ne smatra mušrike nevjernicima, ili sumnja u njihovo nevjerstvo, ili pak smatra da je vjera koju slijede ispravna, počinio je nevjerstvo."***

KOMENTAR: Ovo je veoma opasna stvar i u ovo djelo upadaju mnogi koji za sebe tvrde da su muslimāni. Oni ne smatraju mušrike nevjernicima. Neki među njima govore: *"Ja, hvala Allāhu, nemam pri sebi djēla širka, niti sam ga ikada činio, ali ne smatram ljude nevjernicima."*

Takvima kažemo da nisu spoznali vjeru. Svaki muslimān obavezan je smatrati nevjernikom onog koga je Allāh, dželle šanuh, proglasio nevjernikom. Ali ne samo to, neko moraš da se odrekneš i ogradiš od onih koji čine *širk* Allāhu, upravo kao što se Ibrāhim, alejhiselām, odrekao svoga oca i svoga naroda rekavši: ***"Nemam ja ništa sa onima koje vi obožavate, ja obožavam samo Onog Koji me je stvorio, jer će mi On, doista, na pravi put ukazati."*** *(Ez-Zuhruf, 26-27)*[25]

---

[25] Šējh Sulejmān b. Abdullāh Alu Šējh, rhm, je rekao: *"Ako sumnja u njihovo nevjerstvo, ili pak ne zna da su nevjernici, pojasnit će mu se da su takvi nevjernici, na osnovu dokaza iz Kur'āna i Sunneta, pa, ako i nakon toga posumnja, ili bude neodlučan, onda je nevjernik po konsenzusu islāmskih učenjaka, zato što je onaj koji sumnja u nevjerstvo nevjernika i sam nevjernik."* (*Evseku urel-imān*, str. 61) Bitno je napomenuti da se ovaj propis odnosi samo na nevjernike u čije nevjerstvo nema sumnje, kao kršćani, židovi, vatropoklonici, mušrici Mekke, kerāmiti, bātinije i dr., međutim,

Autorove, rhm, riječi: ***"... ili smatra da je vjera koju slijede ispravna"*** – aludiraju da je to još opasnije i žešće od prethodnog. Primjer toga je da tvrdi za njihov put da je ispravan, ili kaže da ono što rade nevjernici i mušrici nije baš toliko opasno, ili da nije u potpunosti neispravno; jer je to npr. samo uzimanje posrednika. Isto tako, ako tvrdi da su ti nevjernici - u čije nevjerstvo nema sumnje - *džāhili* (neznalice) i da su upali u ta djela radi svog neznanja isl., pa na taj način staje u njihovu odbranu i zaštitu, i opravdava ih, takav je na većem nevjerstvu od njih samih, zato što je očiti *kufr* i *širk* učinio ispravnim, ili je pak posumnjao u njegovu neispravnost.

Takvima poručujemo da moraju biti muslimāni, a muslimāni slijede Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, koji je došao s proglašavanjem mušrika nevjernicima i propisao borbu protiv njih[26], te je (u ratu) dozvoljenim učinio njihove imetke i krv.

---

onaj koji sumnja u nevjerstvo onog oko čijeg nevjerstva postoji razilaženje među islamskim učenjacima, kao ostavljač namaza, onaj ko ne sudi po Allāhovom zakonu i sl., takav nije nevjernik.

[26] Borba protiv mušrika propisana je u dva stanja: ***prvo,*** kada mušrici napadnu muslimanske zemlje, tada muslimani moraju stati u odbranu svoje vjere i ognjišta; i ***drugo,*** kada muslimani imaju snagu i silu, tada du dužni dostaviti vjeru do svih ljudi i ukloniti zapreke između njih i primanja islāma. Znači, borba nije propisana da bi se krv proljevala, rušile zgrade i činio nered na Zemlji, nego da bi do ljudi došla Allāhova uputa i milost, pa se na taj način

Allāhov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, je rekao: ***"Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne kažu 'lā ilāhe illellāh'"***[27], i rekao je: ***"Poslan sam sa sabljom sve dok se ne bude obožavao Allāh!"***[28].

U tom kontekstu Uzvišeni Allāh nam poručuje: ***"I borite se protiv njih sve dok ne nestane fitne..."*** - tj. *širka* - ***"i dok samo Allāhova vjera ne ostane"*** *(El-Enfāl, 39)*

TEKST POSLANICE: ***"Četvrto djelo, ko smatra da je neka druga uputa mimo upute Muhammeda, sallallāhu alejhi ve sellem, bolja i potpunija, ili je***

---

spasili vječne patnje na ahiretu. U vjeru je zabranjeno silom ugoniti. Onaj ko vjeruje – za sebe vjeruje, a onaj ko nevjeruje – za sebe nevjeruje, ali onaj ko zabranjuje da se Allāhovo svjetlo širi, ne dozvojava ljudima da prime islām i bori se na tom putu, protiv takvih je islām propisao borbu, te da bi Allāhova riječ bila gornja, a riječ onih koji ne vjeruju bila donja. Pa, ako prihvati islām, ima sve povlastice, prava i obaveze koje imaju ostali muslimāni, a ako odbije, neće se silom ugoniti u vjeru, ali mora plaćati *džiziju* (figurativni porez) muslimānima, a za uzvrat muslimāni će čuvati njegov život, imovinu i čast. Tako je nekad bilo, kada su se muslimāni držali svoje vjere, lijepo je bilo i muslimanima i nemuslimanima, ali danas, muslimani su potlačeni, razjedinjeni, ne mogu donositi odluke ni sami o sebi, a kamoli o drugima - *ve lā havle ve lā kuvvete illā billāh.*

[27] Buhāri, br. 2946; i Muslim, br. 20.

[28] Ahmed, br. 5110; Ibn Ebi Šejbe, 5/313; i Bejheki, *Šu'abul-imān*, br. 1199.

nečija presuda bolja od njegove, kao i onaj ko daje prednost sudu tāguta nad njegovim sudom, on je nevjernik."

KOMENTAR: Jedna od vrsta otpadništva od islāma je nesuđenje po onome što je Allāh objavio. To se smatra *riddetom* ako tvrdi da je dozvoljeno nesuditi po *Šerijatu*, ili smatra da je suđenje po Allāhovom zakonu samo dozvoljena stvar i ništa više, a ujedno dozvoljava suđenje po nevjerničkim i laičkim zakonima, te govori: *"Bitno je da se riješe međuljudski sporovi, a to je moguće riješiti nevjerničkim zakonima kao i Šerijatom. U tome nema velike razlike."* Takvom kažemo: *"Subhānallāh! Pa zar da izjednačiš tāgutske sudove sa Allāhovim sudom!"*

Suđenje po Allāhovom zakonu je *ibādet* kojeg činimo Njemu Uzvišenom, i nije njegova glavna svrha rješavanje međuljudskih sporova, nego je njegova primarna svrha činjenje *ibādeta* Uzvišenom Allāhu odazivajući se na sud po Njegovom *šerijatu*.

Traženje suda mimo *Šerijata* je *širk*, i to *širk* u pokornosti (*širkut-tā'a*) i *širk* u sudu (*širkul-hukm*). Uzvišeni Allāh je rekao: ***"Zar oni imaju bogove koji im propisuju od vjere ono što Allāh nije dozvolio?"*** *(Eš-Šūra, 21)*, **"... pa ako biste im se pokorili, i vi biste, sigurno mušrici postali."** *(El-En'ām, 121)*, "***Uzeli su svećenike svoje i monahe svoje za božanstva mimo Allāha, i Mesīha, sina Merjemina..."*** - sve do riječi: ***"Neka je On uzvišen i slavljen nad onima koje oni***

Njemu ravnim smatraju." *(Et-Tevbe, 31).* Vidimo da je Allāh, dželle šanuh, sve to nazvao *širkom*.

Oni na isti stepen stavljaju Allāhov sud i sud *tāguta*, a *tāgut* je svaki sud mimo Allāhovog suda, svejedno radilo se o beduinskim običajima, ili nevjerničim zakonima i režimima, ili francuskim i engleskim zakonima i propisima, ili plemenskim običajima, sve ovo je *tāgut*, kao i traženje suda od vračara.[29]

Onaj ko kaže da su Allāhov sud i sud *tāguta* ravni jedan drugom i na istom stepenu, on je nevjernik. Ali, još gori od njega je onaj ko tvrdi da je suđenje po drugim zakonima bolje i korisnije od suđenja po zakonima koje je Allāh objavio. To je mnogo opasnije i gore. Takvi tvrde da ljudima danas ne odgovaraju osim ovi laički zakoni. Ne odgovara im u današnje vrijeme *Šerijat*. Po njima, *Šerijat* nije pogodan za ovo vrijeme i nije u koraku s napretkom i naukom. Ne odgovara nam - kako tvrde - osim da se sudi po drugim zakonima,

---

[29] *Tāgut* je izraz za sve što se obožava i veliča mimo Allāha, dželle šanuh, te odvodi ljude s Pravog puta na stranputicu. Imām Ibnul-Kajjim, rhm, je rekao: *"Tāgut je sve ono čime čovjek prelazi svoju granicu, od onoga što obožava, ili slijedi, ili mu se pokorava."* (*I'alāmul-muvekki'in*, 1/40) *Tāguta* ima mnogo vrsta, kao što ističe šējh Muhammed b. Abdul-Vehhāb, a pet je glavnih: *"Šejtan, Allāh ga prokleo, onaj ko je zadovoljan da bude obožavan mimo Allāha, onaj ko poziva ljude da ga obožavaju, onaj ko priziva da poznaje nešto od gajba i onaj ko sudi s nečim drugim a ne s onim što je Allāh objavio."* (*Medžmu'u muellefāt*, *El-Usūlus-selāse*, 1/195).

moramo biti u koraku i pratiti ostali svijet, i naši sudovi moraju biti kao sudovi u čitavom svijetu, jer je to bolje od Allāhovog suda. Ovi su na većem nevjerstvu od onih koji stavljaju na isti stepen Allāhov sud sa drugim sudovima.

Međutim, ako (sudija, vladar) presudi zakonom mimo zakona kojeg je Allāh spustio, radi strasti, neznanja ili nepoznavanja Allāhovog zakona, ali smatra da je Allāhov sud jedini ispravni sud, te da je obaveza po njemu suditi, takav je uradio grijeh koji se ubraja u velike grijehe, i malo nevjerstvo koje je ispod pravog, velikog nevjerstva (*kufru dūnel-kufri*).[30]

---

30 Onaj ko smatra da je nečija presuda bolja i ispravnija od Allāhove presude i presude Njegovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, on je nevjernik po konsenzusu islāmskih učenjaka, kao i onaj ko daje prednost tāgutskim, nevjerničkim, laičkim i drugim zakonima nad zakonom Gospodara svih svjetova, koji je najbolji i najpravedniji sudija, dželle šanuh. Isto tako nevjernik je i onaj koji potisne Allāhov zakon i zamijeni ga drugim zakonima, svejedno smatrao taj zakon boljim, ili na istom stepenu, ili gorim od *Šerijata*, i svejedno smatrao to dozvoljenim postupkom ili zabranjenim. Allāh je rekao: ***"A oni koji ne sude prema onome što je Allāh objavio, oni su pravi nevjernici."*** *(El-Māide, 44),* ***"Zar ne vidiš one koji tvrde da vjeruju u ono što se objavljuje tebi i u ono što je objavljeno prije tebe pa ipak žele da im se pred tāgutom sudi, a naređeno im je da ne vjeruju u njega. A šejtan želi da ih u veliku zabludu navede."*** *(En-Nisā, 60).* Što se tiče onog ko ne sudi po Allāhovom zakonu, ali smatra da je obaveza suditi po njemu i zabranjeno suditi po drugim zakonima, i da je onaj ko sudi drugim zakonima grješan pred Allāhom, ali, radi strasti ili neke dunjalučke

TEKST POSLANICE: ***"Peto djelo, onaj ko prezire nešto od upute s kojom je došao Allāhov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, počinio je nevjerstvo, pa makar i radio po tome."***

KOMENTAR: Peto djelo koje poništava i ruši čovjekov islām je preziranje bilo čega od onoga što je objavljeno Poslaniku, sallallāhu alejhi ve sellem. To je otpadništvo od islāma, pa makar taj postupao po onome što prezire, opet je radi toga nevjernik. Njegovo prezi-

---

koristi ne sudi po Allāhovom zakonu, oko takve osobe razilaze se islāmski učenjaci - da li je nevjerik ili ne. Dio učenjaka kaže za takvu osobu da nije nevjernik i da se to djelo smatra malim nevjerstvom, koje ne izvodi iz vjere, sve dok ne ohalali suđenje drugim zakonima mimo Allāhovog, dok drugi učenjaci kažu da je to djelo veliko nevjerstvo koje izvodi iz vjere, osim ako u osnovi sudi po Allāhovom zakonu, ali u određenim situacijama i pojedinačnim presudama nekada presudi suprotno istini, onda se to smatra malim nevjerstvom, koje je veliki grijeh i očita nepokornost Allāhu, ali ne izvodi iz vjere. (Vidi: Ibn Tejmijje, *Medžmū'ul-fetāva*, 5/130, 35/388; Ibn Ibāhim, *Medžmū'ul-fetāva*, 12/280; Sālih el-Fevzān, *Akidetu-tevhid*, str. 146-148) Onaj ko smatra da je Allāhov sud jedini ispravni sud, i da nije dozvoljeno suditi osim po njemu, te se zalaže za njegovo uspostavljanje i primjenu, onoliko koliko je u mogućnosti, ali nije u mogućnosti da sudi po njemu iz određenih razloga, kao opravdani strah i nemoć i sl., takav nije nevjernik, kao što su pojasnili šējhul-islām Ibn Tejmijje i drugi, a Allāh najbolje zna. (Vidi: *Medžmū'ul-fetāva*, 19/216-219) Detaljnije o ovoj tematici vratiti se na djelo *Hukmu bi gajri mā enzelellāh* od uvaženog šejha *dr. Abdur-Rahmāna el-Mahmūda* koje je veoma korisno i poučno, ali za onog koji ima opće predznanje.

ranje u srcu je nevjerstvo, pa makar vanjštinom pokazivao drugačije. Dokaz za to su riječi Uzvišenog: ***"Zato što su prezirali ono što Allāh objavljuje pa je On djela njihova poništio."*** *(Muhammed, 9)*

TEKST POSLANICE: ***"Šesto djelo, onaj ko se ismijava s nečim od vjere s kojom je došao Allāhov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, ili s nečim od Allāhove nagrade i kazne, time je počinio nevjerstvo."***

KOMENTAR: Šesto djelo koje se smatra odmetništvom od islāma je ismijavanje s onim što je objavio Allāh, dželle šanuh, ili s nečim od onoga što je objavljeno Allāhovom Poslaniku, sallallāhu alejhi ve sellem. Takav je propis, pa makar se ismijavao samo sa sunnetima ili dobrovoljnim radnjama, kao da se ismijava s misvakom, potkraćivanjem brkova, čupanjem dlaka ispod pazuha, potkraćivanjem noktiju i sl.

Onaj ko se bude ismijavao s navedenim djelima postaje nevjernik. Dokaz za to su Allāhove, dželle šanuh, riječi: ***"A ako ih upitaš, oni će sigurno reći: 'Mi smo samo razgovarali i zabavljali se.' Reci: 'A zar da se sa Allāhom i Njegovim ājetima i Poslanikom Njegovim ismijavate!' 'Ne ispričavajte se! Doista ste postali nevjernici nakon vjerovanja.'"*** *(Et-Tevbe, 65-66)*

Ismijavanje s nečim od vjere, svejedno radilo se o farzu, vādžibu ili sunnetu, čini osobu koja to radi odmetnikom od islāma. Šta onda reći onda za one koji kažu da je puštanje brade, potkraćivanje brkova, ukla-

njanje dlaka ispod pazuha i pranje prljavštine koja ostane između prstiju, ispod noktiju i na drugim mjestima, ljuštenje ili nazadnost. To je jasno izrugivanje vjeri Uzvišenog Allāha. Oni koji kažu takvo nešto, pa makar i sami radili te propisane radnje, time se odmeću od vjere. To je omaložavanje onoga s čime je došao Resulullah, sallallāhu alejhi ve sellem.

Obaveza je veličati sunnet Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, i uvažavati ga. Makar čovjek radio neke prijestupe povodeći se za strastima, ipak mora da poštuje i uvažava sunnet Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, te mora da poštuje hadise, a nipošto da govori da je to nazadno i sl.

TEKST POSLANICE: ***"Dokaz za navedeno su riječi Uzvišenog Allāha: 'Reci: 'A zar da se sa Allāhom i Njegovim ājetima i Poslanikom Njegovim ismijavate!' 'Ne ispričavajte se! Doista ste postali nevjernici nakon vjerovanja.'' (Et-Tevbe, 65-66)"***

KOMENTAR: Povod objave ovog ajeta bila je skupina muslimāna koja je učestvovala sa Allāhovim Poslanikom, sallallāhu 'alehi ve sellem, u pohodu na Tebūk. Na jednom sijelu tokom putovanja počeli su da govore: *"Doista nismo vidjeli narod poput ovih naših kārija (učača) da su im jezici lažljiviji, a stomaci pohlepniji, te da su veće kukavice pri susretu sa neprijateljima!"* - time su podrazumijevali Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, i njegove ashābe.

Među njima je bio jedan mladić, ashāb, koji se zgrozio od ovog govora pa se istog trenausmjerio ka Allāhovom Poslaniku, sallallāhu alejhi ve sellem, da ga obavijesti o onome što je ova skupina izgovorila. Kada je stigao, već ga je objava od Allāha pretekla u tome. Pa je došla ta skupina, ispričavajući se, kada su saznali da je Allāhov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, čuo šta se zbilo na njihovom sijelu. Jedan od njih je rekao: *"O Allāhov Poslaniče, doista smo samo pričali putne priče kako bi sebi dali oduška na putovanju, i ništa drugo. Nismo imali namjeru da se ismijavamo, nego smo se samo šalili."* Allāhov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, nije se osvrćao na njih, nego je samo učio ovaj ājet: ***"A ako ih upitaš, oni će sigurno reći: 'Mi smo samo razgovarali i zabavljali se.' Reci: 'A zar da se sa Allāhom i Njegovim ājetima i Poslanikom Njegovim ismijavate!' 'Ne ispričavajte se! Doista ste postali nevjernici nakon vjerovanja.'"***[31]

Obratite pažnju na Njegove, dželle šanuh, riječi: ***"Doista ste postali nevjernici nakon vjerovanja."*** One upućuju da su ipak bili vjernici prije nego su izgovorili te riječi, pa kada su ih rekli, time su se odmetnuli od islāma. Govorili su da je to bila samo šala. Međutim, sa stvarima vezanim za vjeru nema šale; i iz tog razloga

---

[31] Ibn Džerir, 14/333; Ibn Ebi Hatim, 7/313; i drugi s dobrim lancem prenosilaca.

Uzvišeni ih je nazvao nevjernicima, iako su prije toga bili vjernici - da nas Allāh sačuva.[32]

Spomenuto nam ukazuje da onaj ko psuje ili vrijeđa Uzvišenog Allāha ili Njegovog Poslanika ili Njegovu knjigu ili nešto od Kur'āna ili nešto od sunneta Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, time biva otpadnikom od islāma, pa makar se samo šalio.[33]

---

[32] Šējhul-islām Ibn Tejmijje, rhm, je rekao: *"Kad je ova skupina omalovažila Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, tako što su mu pripisali određene manjkavosti i učenjacima među njegovim ashābima i izigravali se onim s čim je došao od objave, Allāh je obavijestio da su tim činom postali nevjernici, iako su se samo zabavljali, pa kakav je tek status onoga koji je ozbiljan? Allāhov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, nad njima nije sproveo šerijatsku kažnu za odmetništvo (tj. ubistvo) zato što mu u to vrijeme još nije bila naređena borba protiv licemjera, nego mu je bilo naređeno da se strpi i ne obazire na njihova uznemiravanja, a također je imao i pravo oprostiti onome ko ga je omalovažio i uznemirio."* (*Es-Sārimul-meslūl*, str. 32-33)

[33] Šējh Sulejmān b. Abdullāh, rhm, je rekao: *"Onaj ko se ismijava s nečim u čemu se spominje Allāh ili s Kur'ānom ili s Poslanikom, sallallāhu alejhi ve sellem, takav je postao nevjernik tim činom, jer omalovažava Allāhovu božanstvenost i poslanicu, a to je djelo koje dokida tevhid. Islāmski učenjaci su složni na nevjerstvu onoga koji uradi nešto od toga. Onaj ko se izruguje Allāhu ili Njegovoj knjizi ili Njegovom Poslaniku ili Njegovoj vjeri počinio je nevjerstvo po jednoglasnom mišljenju svih islāmskih učenjaka, pa makar se samo šalio i ne želio se u stvarnosti ismijavati."* (*Tejsirul-Azizil-Hamid*, str. 553)

Pa gdje su oni koji tvrde da takav neće postati otpadnikom sve dok to ne odluči srcem!? Čak neki govore: *"Makar psovao Allāha, Njegovog Poslanika i Kur'ān, nećemo donositi presudu sve dok ne bude u to srcem ubijeđen, i nećemo donositi presudu samim tim što je nešto izgovorio ili uradio."* Odakle su došli sa ovim govorom i ovim uvjetima?! Allāh, dželle šanuh, im je presudio da su odmetnici iako su govorili ***"... Mi smo samo razgovarali i zabavljali se."***. Allāh, dželle šanuh, nije rekao: *"Počinili ste nevjerstvo ako ste bili u to ubijeđeni"*, da nas Uzvišeni Allāh sačuva toga.

Obaveza je da se pridržavamo propisa onakvih kakvi zaista jesu, a ne da dodajemo od sebe neke dodatke i uslove, ili pak da nešto oduzimamo. Uzvišeni Allāh nije pitao o njihovom ubjeđenju, niti je spomenuo da li su u to bili ubijeđeni ili ne, nego im je presudio da su odmetnici nakon što su bili vjernici, ***"Doista ste postali nevjernici nakon vjerovanja."***. Presudio im je na osnovu njihovog govora, tj. na osnovu ismijavanja, pa nije za to postavio nikakve uslove koje ovi postavljaju.

Čovjek kada svjesno, bez prisile izrekne riječi nevjerstva, na njega se spušta propis odmetništva, dočim, ako je prisiljen, u tom slučaju nije učinio nevjerstvo.

TEKST POSLANICE: ***"Sedmo djelo, sihr, a to podrazumijeva i sihr s kojim se razdvajaju supružnici, te sihr s kojim se spajaju čovjek i žena. Onaj ko to***

bude činio ili bude zadovoljan time, počinio je nevjerstvo."

KOMENTAR: Sedmo djelo koje izvodi iz islāma je *sihr*, a *sihr* je djelo koje pravi *sihrbaz*[34], i dijeli se na dvije vrste: stvarni *sihr* i nestvarni *sihr*.

Prva vrsta, stvarni *sihr*, a to je vid čvorova i uzlova u koje puše *sihrbaz*, ili govora i učenja s kojim se pravi *sihr* i pri čemu se *sihirbaz* potpomaže putem šejtāna. Također, od toga su i hamajlije koje se kačaju, te određeni zapisi na kojima se zapisuju šejtānska imena i sl. Ovo je pravi *sihr* i on utiče na onoga ko je opsihiren, bilo da ga ubije ili učini bolesnim ili nenormalnim i sl.

---

[34] *Sihr* je svaki tajni i nepoznati vid liječenja ili izazivanja bolesti putem izučavanja, čaranja, zapisa, trava i sl. što koristi *sihirbaz* kako bi na tajnovit način pomogao ili naudio određenoj osobi. *Sihrom* se, također, smatra i svaki vid magije koja izokreće stvarnost u očima ljudi. *Sihirbaz* je onaj koji se bavi *sihrom* i pravi ga putem suradnje sa šejtanima i pokvarenim džinnima koji mu se pokoravaju i pomažu, ali za uzvrat od njega traže da čini neka odvratna i Allāhu mrska djela; kao da čini sedžde šejtanima, ili baci *Mushaf* u izmet, ili opsuje Allāha, azze ve dželle i sl. Svaki vid bavljenja *sihrom*, bilo da ga čini, ili podučava, ili je zadovoljan njime, jasno je nevjerstvo i očito otpadništvo od vjere islāma. Isti propis važi i za sve vrste gatara, vračara, proricatelja sudbine i njima sličnih, koji putem džina, šejtana, zvijezda i određenih prirodnih pojava obavještavaju o budućnosti, sudbini, izgubljenim stvarima i sl. Allāh je rekao: *"**Reci: 'Niko, osim Allāh, ni na nebu ni na Zemlji, ne zna što će se dogoditi'; i oni ne znaju kada će oživljeni biti.**" (En-Neml, 65)*

Druga vrsta, nestvarni *sihr*, a to su djela koja čini *sihrbaz* kako bi se određene stvari pričinjavale ljudima istinitim i stvarnim, a koje u stvarnosti nisu takve. Učini da se ljudima pričini kako kamen postaje životinja, ili ubije čovjeka pa ga zatim oživi, ili mu skine glavu pa je vrati, ili pomjera auto svojom dlakom ili zubima, ili ga pregazi auto pa mu ne naudi, ili uđe u vatru, ili jede vatru, ili se probode željezom, ili sebi iskopa oko, ili jede staklo i sl. Sve ovo je vrsta čarolije koja nije stvarna, identično *sihru* kojeg su pravili sihrbazi Faraona. Kaže Uzvišeni Allāh: ***"... i odjednom mu se pričini da se konopi njihovi i štapovi njihovi, zbog vradžbine njihove, kreću..."*** *(Tā-Hā, 66)*, ***"... oči ljudima začaraše i jako ih prestrašiše, i vradžbinu veliku prirediše."*** *(El-E'arāf, 116)*. Ovo je nestvarni *sihr*, *sihr* pričinjavanja, kojeg oni nazivaju magijom. To *sihrbaz* pravi pred očima ljudi, ali kada magija presta-ne, stvari se vraćaju u normalno stanje.

Sihr je nevjerstvo, a dokaz za to su riječi Uzvišenog: ***"... nego su šejtani nevjernici postali učeći ljude sihru."*** *(El-Bekare, 102)*. Učenje *sihra* - a i podučavanje drugih - je nevjerstvo u Allāha, azze ve dželle, i to je jedna vrsta odmetništava od islāma.

Sihirbaz je odmetnik. Ako je bio vjernik prije toga, a zatim pravio *sihire*, tim činom je postao odmetnik od islāma. Jedan dio učenjaka smatra da je kazna za njega ubistvo, i to bez pokajanja, jer takva osoba - pa makar se i pokajala u vanjštini - vara ljude i izigrava se sa

njima, a znanje o *sihru* neće otići iz njegovog srca pa makar se i pokajao, pa postoji strah od toga da se ponovo vrati bavljenju *sihrima*.

TEKST POSLANICE: ***"Dokaz za to su riječi Uzvišenog Allāha: 'A njih dvojica nisu nikoga učili (sihru) dok mu ne bi rekli: 'Mi smo samo iskušenje, pa ti ne budi nevjernik!'" (El-Bekare, 102)"***

KOMENTAR: Uzvišeni Allāh je sa nebesa spustio dva meleka kako bi podučavali ljude *sihru*, a razlog tome je da bi ih iskušao i stavio na ispit. Pa kada bi im došao onaj ko hoće da nauči pravljenje *sihra*, savjetovali bi ga i govorili: ***"Mi smo samo iskušenje, pa ti ne budi nevjernik!"***, tj. ne uči kako se pravi *sihr*. To nam ukazuje da je učenje i bavljenje *sihrom* nevjerstvo.

TEKST POSLANICE: ***"Osmo djelo, potpomaganje i podržavanje mušrika u borbi protiv muslimana."***

KOMENTAR: Osmo djelo koje izvodi iz islāma je podržavanje mušrika u borbi protiv muslimāna. Termin *'podržavanje'* nosi u sebi značenje potpomaganja, tj. da pruži pomoć nevjernicima u borbi protiv muslimāna ili u nanošenju štete i nepravde muslimānima i sl. Isto tako, onaj ko voli nevjernike radi njihove vjere, nevjernik

je, jer je to upravo drugovanje, prijateljevanje i uzimanje istih svojim zaštitnicima.[35]

Uzvišeni je rekao: ***"A onaj među vama koji ih za međusobne potpomagače prihvati je od njih."***, a to prihvatanje biva potpomaganjem i podržavanjem nevjernika, ili tako što im poklanja svoju ljubav. Takav je počinio nevjerstvo zato što je zavolio *kufr* (nevjerstvo) i nevjernike, a kada ih zavoli, iz toga proizilazi da se neće suprostvljati njihovom nevjerstvu, a onaj ko se ne suprostavlja nevjerstvu, takav je i sam nevjernik.

TEKST POSLANICE: ***"Dokaz za to su riječi Uzvišenog Allāha: 'A onaj među vama koji ih za međusobne potpomagače prihvati je od njih; Allāh uistinu neće ukazati na pravi put narodu nepravednom.' (El-Māide, 51)"***

KOMENTAR: Početak ovog ajeta je: ***"Ō vjernici, ne uzimajte za zaštitnike jevreje i kršćane!"*** tj. ne uzimajte ih za zaštitnike tako što ćete ih potpomagati, podržavati i poklanjati im ljubav, jer ***"onaj među vama koji ih za međusobne potpomagače prihvati"*** tj. među muslimanima, ***"je od njih."*** tj. biva od kršćana i židova.

---

[35] Ovdje se misli se na blisku, vjersku ljubav iz koje proizilazi međusobno potpomaganje i podržavanje. Međutim, prirodna i urođena ljubav ne ulazi u spomenuto, kao ljubav čovjeka prema svojoj supruzi ako je od *ehlu-kitābija*, ili urođena ljubav prema roditeljima, iako su nevjernici i sl. Ali to nesmije da ga navede da ih pomaže u borbi protiv islāma i muslimāna.

Ovo je dokaz za njegovo odmetništvo od islāma. Potom je, dželle šanuh, rekao: ***"Allāh uistinu neće ukazati na pravi put narodu nepravednom."***, pa ih je ujedno nazvao i nepravednicima, a Allāh, dželle šanuh, najbolje zna.[36]

---

[36] Ibn Džerir et-Taberi, rhm, pojašnjavajući značenje ovog ājeta, kaže: *"Onaj ko ih za zaštitnike uzme i pomogne ih protiv vjernika takav je sljedbenik njihove vjere..."* (*Tefsir Ibn Džerir*, 10/400) Ibn Hazm, rhm, kaže: *"Ispravno značenje riječi Uzvišenog Allāha '**A onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati on je njihov**' je upravo ono na što u vanjštini upućuju, tj. da je on nevjernik kao i ostali nevjernici. Ovo je istina po pitanju koje se ne razilaze dva muslimāna."* (*El-Muhallā*, 11/138) Kurtubi, rhm, je rekao: *"U ovom ājetu Allāh, dželle šanuh, pojasnio je da je stanje onoga koji to radi isto kao i njihovo stanje. To za sobom povlači da je zabranjeno muslimanu da nasljeđuje imetak murtedda (otpadnika)..."* (*Ahkāmul-Kur'ān*, 6/217) Ibnul-Kajjim, rhm, kaže: *"Uzvišeni Allāh je presudio, a niko bolje ne sudi od Njega, da je onaj koji uzme kršćane i židove za međusobne zaštitnike jedan od njih. '**A onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati on je njihov**'. Ako je onaj koji ih uzme za međusobne potpomagače i zaštitnike od njih, po slovu Kur'āna, onda ima i isti propis kao oni."* (*Ahkāmu ehli zimme*, 1/195) Šējh Abdul-Aziz b. Bāz, rhm, u tom kontekstu je rekao: *"Islāmski učenjaci jednoglasni su da onaj koji pomogne nevjernike, ehlul-kitābije i druge nevjernike, protiv muslimāna, bilo kojom vrstom pomoći i na bilo koji način, postao je nevjernik kao i oni."* (*Fetāva Ibn Bāz*, 1/269) Šējh Abdul-Aziz er-Rādžihi je rekao: *"Potpomaganje nevjernika i ljubav prema njima je riddet (otpadništvo) od islāma i nevjerstvo po tekstu Kur'āna."* (*Tebsirul-enām bi šerhi nevākidil-islām*, str. 53) Šējh Sulejmān el-Ulvān ističe: *"Znaj da se pomaganje nevjernika ogleda u svemu čime se*

TEKST POSLANICE: ***"Deveto djelo, onaj ko bude ubijeđen da je dozvoljeno nekome od ljudi izlaziti iz šerijata koji je objavljen Muhammedu, sallallāhu alejhi ve sellem, kao što je bilo dozvoljeno Hadiru da izađe iz šerijata Mūsāa, alejhi-selām, takav je počinio nevjerstvo."***

---

potpomažu i ojačavaju u borbi protiv muslimāna, bilo materijalno ili brojčano." (*Tibjān šerhu nevākidil-islām*, str. 60) Šējh Abdul-Aziz et-Tarifi je rekao: *"Ni jedan muslimān nema nikakvog opravdanja ako uzme nevjernike za međusobne zaštitnike i pomaže ih protiv muslimāna. Korist (masleha) tevhida je najveća korist koja je potrebna ummetu, a šteta (mefseda) širka je najveća šteta od koje je obaveza sačuvati ummet. Nije dozvoljeno potpomagati nevjernike protiv muslimāna radi neke dunjalučke koristi kao čuvanje imetka, vlasti i pozicije, pa čak i čuvanje vlastitog života, jer je poznato da je pomaganje nevjernika protiv muslimāna nevjerstvo i otpadništvo od vjere."* (*I'alām bi tevdihi nevākidil-islām*, str. 58) Što se tiče međumuslimānskog sukoba u kojem se desi da se jedna skupina potpomogne nevjernicima protiv druge skupine, to nema isti propis kao pomaganje nevjernika koji su u ratu protiv muslimāna. Imām Ibn Hazm, rhm, o tome je rekao: *"Što se tiče muslimāna koje je strast navela pa su se potpomogli sa mušricima u borbi protiv muslimāna s kojima se razilaze: ako su oni (muslimāni) predvodnici i jači, a nevjernici samo u njihovoj pratnji kao ispomoć, takvi su otišli u propast i krajnju granicu nepokornosti, ali nisu radi toga postali nevjernici, zato što ništa u Kur'ānu i konsenzusu islāmskih učenjaka ne upućuje da je to nevjerstvo, ali ako su nevjernici predvodnici i glavni u borbi, onda su time počinili nevjerstvo, kao što smo spomenuli. Ako su iste jačine, i niko od dvije skupine nije predvodnik, ne vidim da su time postali nevjernici, a Allāh najbolje zna."* (*El-Muhallā*, 11/200-201)

KOMENTAR: Deveto djelo nevjerstva je ubjeđenje da je dozvoljeno nekome napustiti šerijat Muhammeda, sallallāhu alejhi ve sellem.

Uzvišeni Allāh je poslao Muhammeda, sallallāhu alejhi ve sellem, svim ljudima i pokornost njemu je učinio obaveznom svim svjetovima. Uzvišeni je rekao: ***"... a tebe smo samo kao milost svjetovima poslali."*** *(El-Enbijā, 107)*, ***"Mi smo te poslali svima ljudima da radosne vijesti donosiš i da opominješ."*** *(Sebe, 28)*, ***"Reci: 'O ljudi, ja sam svima vama Allāhov poslanik…'"*** *(El-E'arāf, 158)*. Na osnovu toga, svako ko se ne odazove ovom Poslaniku, sallallāhu alejhi ve sellem, te ga ne bude ga slijedio, svejedno bio židov, kršćanin ili vatropoklonik ili pak neke druge vjerske pripadnosti, on je nevjernik.

Uzvišeni Allāh je njegovim slanjem obavezao sve ljude da ga slijede i da mu se pokoravaju. Onaj ko je bio pripadnik židovske ili kršćanske vjere, njegovim poslanstvom je ta vjera derogirana i dokinuta, pa tako nikome nije dozvoljeno da mu otkaže pokornosti.[37]

Što se tiče Hadira i njegovog izlaska iz Mūsāovog, alejhi-selām, šerijata, pa to je zato što Mūsā, alejhi-

---

[37] Od Ebu Hurejre, radijallāhu anhu, prenosi se da je Allāhov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, rekao: ***"Tako mi Onog u čijoj ruci je Muhammedova duša, ko god čuje za mene - od kršćana i židova - pa ne povjeruje u ono s čime sam došao, biće od stanovnika Vatre."*** (Muslim, br. 153)

selām, nije bio poslat Hadiru, nego je Mūsāova poslanica bila posebna samo za sinove Isrāīla (židove). Uzvišeni nam o tome kazuje: ***"Kada Mūsā reče narodu svome: 'O narode moj, zašto me mučite, a dobro znate da sam ja Allāhov poslanik vama!'"*** *(Es-Saff, 5).* Znači, njegova poslanica nije bila općenita za sve ljude, i radi toga Hadir, iako je bio od Allāhu pokornih robova, ipak nije slijedio Mūsāa, alejhi-selām.

Islāmski učenjaci imaju podijeljeno mišljenje kada je posrijedi status Hadira, da li je bio vjerovjesnik ili samo pobožnjak i od dobrih, pobožnih ljudi. U vezi s tim se navode dva poznata stava. Dio učenjaka je tvrdio da je bio vjerovjesnik, jer je radio određena djela koja ne mogu biti ništa drugo do *mu'džize*. Primjer toga je lađa koju je probušio, dijete koje je ubio i zid kojeg je uspravio i zazidao, a trebao je da se sruši. Ove stvari su *mu'džize* zato što su zasnovane na gajbu (nepoznatim stvarima), a *mu'džize* se ne dešavaju osim Allāhovim vjerovjesnicima, alejhimus-selām.

Događaj između Mūsāa, alejhis-selām, i Hadira počinje kada je Mūsā jednom prilikom držao govor Israelćanima. Oni su ga tada upitali: *"Da li ima neko da je učeniji od tebe?"* - "Ne!", odgovorio je on. Potom mu je Allāh objavio da postoji rob, u toj i toj zemlji, koji ipak posjeduje znanje koje on ne posjeduje. Tako je Mūsā, alejhi-selām, krenuo ka ovom čovjeku, kako bi od njega uzeo znanje kojeg nije imao.

Uzvišeni nam o tome kazuje: ***"A kada Mūsā reče momku svome: 'Sve ću ići dok ne stignem do mjesta gdje se sastaju dva mora, ili ću dugo, dugo ići'"***, pa je putovao: ***"... i kad njih dvojica stigoše do mjesta na kome se ona sastaju..."***, pa do kraja ajeta: ***"... i nađoše jednog Našeg roba kome smo milost Našu darovali i onome što samo Mi znamo naučili. 'Mogu li da te pratim' – upita ga Mūsā -, 'ali da me poučiš onome čemu si ti ispravno poučen?'"*** *(El-Kehf, 64-78)* - pa sve do kraja ove priče koju je Allah, dželle šanuh, spomenuo u suri *El-Kehf*. To je osnova ovog događaja.

Iz priloženog vidimo da Hadir nije pripadao Mūsā-ovom ummetu, jer Mūsā, alejhi-selām, nije poslat svim ljudima. Iz tog razloga, bilo mu je dozvoljeno da se ne pridržaje Mūsāovog vjerozakona - *šerijata*.

Međutim, kada je posrijedi Muhammed, sallallāhu alejhi ve sellem, pa on je poslat svim ljudima i nije dozvoljeno nikome izlaziti iz okvira njegovog *šerijata*.

Navedeno je jasan odgovor *sufijama*[38] koje misle da mogu dostići stepen na kojem im nije potrebno

---

[38] *Sufizam* je pokret vjerskog karaktera. Prvi put se javlja u islamskom svijetu u 3. hidžretskom stoljeću pojavom pojedinaca koji su propagirali ideju neutemeljenog asketizma. To je vremenom preraslo u potpuno vjersko zastranjivanje, praktično i idejno, a naknadno se javljaju i *sufijski* tarikati (redovi) karakteristični po načinu odijevanja, veličanju turbeta i kaburova, te slijepom povođenju za svojim zabludjelim šejhovima. (Vidi: *El-Mevsū'atul-mujessere*, 1/249)

slijeđenje Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, i lažno tvrde da uzimaju propise direktno od Uzvišenog Allāha bez potrebe za Allāhovim Poslanikom, sallallāhu alejhi ve sellem. Oni tvrde da je Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, poslat samo običnom narodu, a što se tiče posebnih osoba, oni nemaju potrebu za Poslanikom, jer sami poznaju Allāha i uzimaju od Njega direktno. Ovo je ubjeđenje *sufija* koje pretjeruju. Govore da neki među njima dostižu stepen na kojem su nepotrebni Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, pa se radi toga ne pridržavaju njegovog *šerijata*. Zato mnogi među njima ne klanjaju, ne poste, ne obavljaju hadždž, niti rade po Poslanikovom, sallallāhu alejhi ve sellem, sunnetu. Tvrde da su oni posebno odabrani od Allaha i govore: *"Mi nemamo potrebu za Poslanikom, mi smo sami dospjeli do Allāha!"* - da nas Uzvišeni Allāh sačuva takve zablude! Upravo ovo je bio cilj autora, Allāh mu se smilovao. Imao je namjeru da odgovori *sufijama* koje smatraju da im je dozvoljeno izlaziti iz okvira *šerijata* Muhammeda, sallallāhu alejhi ve sellem, jer tvrde da nemaju potrebe za njim.

TEKST POSLANICE: ***"Deseto djelo, okretanje od Allāhove vjere tako što je ne uči niti radi po njoj."***

KOMENTAR: Deseto djelo koje izvodi iz islāma, a koje je ujedno i posljednje u ovoj poslanici, jeste okretanje od Allāhove vjere. Okretanje biva tako što ne

vodi brigu o vjeri. Ne izučava vjeru, a ako je i nauči ne radi po njenim propisima. Prvo se okrene od znanja, pa zatim napusti rad po tom znanju, da nas Uzvišeni Allāh sačuva.

Čak kada bi i radio djela, ali bez znanja, ta njegova djela su zabluda, pa s tim u vezi mu je obaveza na prvom mjestu da nauči vjeru, a zatim da radi po tom znanju.

Što se tiče onih koji su stekli znanje a zatim ostavili rad po njemu, to su oni na koje se Allāh rasrdio. Isto tako i oni koji rade djela a ostavili su znaje, takvi su u zabludi. To je upravo ono od čega se utječemo Allāhu na svakom rekatu u namazu: ***"Uputi nas na pravi put, na put onih kojima si milost Svoju darovao, a ne onih koji su protiv sebe srdžbu izazvali, niti onih koji su zalutali!"*** *(El-Fātiha, 6-7)*

Onaj ko se okrene od Allāhove vjere, ne izučava je, niti radi po njoj, tim činom biva otpadnikom od islāma. Allāh, dželle ve 'alā, kaže: ***"A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti"*** *(Tā-Hā, 124)*, tj. ne izučava je niti radi po njoj. Kaže Uzvišeni: ***"... ali nevjernici okreću glave od onoga čime im se prijeti."*** *(El-Ahkāf, 3)*, ***"A ima li nepravednijeg od onoga koji, opomenut riječima Gospodara svoga, njima leđa okrene? Mi ćemo, zaista, kazniti zlikovce!"*** *(Es-Sedžde, 22)*, tj. okrene se od njih nakon što bude opomenut.

Postoji grupacija ljudi koji ne izučavaju vjeru iz ljenosti, na njih se ne odnosi ovaj propis niti se smatraju nevjernicima, ali zaslužuju prijekor radi svoje ljenosti i nemarnosti. Dočim, ako je povod tog neizučavanja i netraženja znanja nezainteresovanost i nemarnost za tim znanjem, e to je upravo okretanje o kojem je riječ, da nas Allāh sačuva. Takva osoba se smatra nevjernikom.

Ako čovjek voli znanje o vjeri i želi da ga stiče, ali pri sebi ima osobinu ljenosti, jer je učenje teško i zahtijeva mnogo sabura i truda, zahtijeva sjedenje i dug period, a on je lijen, takav će se koriti i kuditi radi njegove ljenosti i nemarnosti, ali njegov postupak nije na stepenu nevjerstva.

TEKST POSLANICE: ***"Dokaz za to su riječi Uzvišenog Allāha: 'A ima li nepravednijeg od onoga koji, opomenut riječima Gospodara svoga, njima leđa okrene? Mi ćemo, zaista, kazniti zlikovce!' (Es-Sedžde, 22)"***

KOMENTAR: Okretanje iz kojeg se razumije nezainteresiranost ili preziranje znanja o vjeri, to je nevjerstvo, da nas Allāh sačuva.

TEKST POSLANICE: ***"Nema razlike u svim navedenim djelima između osobe koja ih radi iz šale, namjerno i ozbiljno, ili iz čak straha, osim onaj ko je na to prisiljen. Sva spomenuta djela su veoma opasna***

i često ljudi u njih upadaju, pa je muslimān dužan da ih se dobro pripazi, te da se boji za sebe od upadanja u neka od njih. Utječemo se Allāhu od uzroka Njegove srdžbe i Njegove bolne kazne."

KOMENTAR: Nema razlike u svih ovih deset djela koja izvode iz islāma između onoga ko to radi namjerno i odlučno, tj. onog ko je svjestan i odlučan u onome što govori i radi, i između onoga ko to radi iz šale, a to je svako onaj ko ne cilja istinski ono što govori i radi, nego to radi iz šale i razonode. Navedeno je odgovor *murdžijskoj* sekti koja tvrdi da čovjek neće postati nevjernik sve dok u nevjerstvo koje radi ne bude ubijeđen srcem. Isto se odnosi i na onog ko iskreno radi djela *kufra* iz straha, tj. radi ih kako bi se spasio onoga od čega strahuje. Obavezan je da se strpi.

Kaže autor, rhm: ***"... osim onaj ko je na to prisiljen."*** tj. kada bude prisiljen da izgovori riječi nevjerstva, i nije u stanju da se spasi nasilja i nepravde osim tim putem, u tom slučaju Allāh mu je pružio olakšicu. Uzvišeni, dželle šanuh, je rekao: ***"Onoga koji zaniječe Allāha, nakon što je u Njega vjerovao, - osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri..."*** *(En-Nehl, 106)*

Uvjet za tu olakšicu jeste da mu jedini cilj bude spas od prisile, te da srcem ne vjeruje u ono što izgovara. Primjer toga je slučaj Ammāra b. Jāsira, radijallāhu anhu, koji je bio povod objave ovog ājeta. Kada su ga zarobili nevjernici i mučili ga kako bi

psovao Allāhovog Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem, i pogrdno se o njemu izražavao, on je na to pristao pod prisilom i opsovao Poslanika, sallallāhu alejhi ve sellem. Nakon toga je došao ožalošćen i kajući se Allāhovom Poslaniku, sallallāhu alejhi ve sellem, te strahujući od onoga što mu se dogodilo. Allāhov Vjerovjesnik, sallallāhu alejhi ve sellem, na to mu je rekao: ***"Kakvo ti je bilo ubjeđenje u srcu?"*** - *"Čvrsto i smireno u imānu!"*, odgovorio je, a Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, na to mu reče: ***"Ako te opet budu tjerali, isto postupi!"*** Uzvišeni Allāh tada je objavio sljedeće ājete: ***"Onoga koji zaniječe Allāha, nakon što je u Njega vjerovao, - osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri..."*** *(En-Nehl, 106)*, ***"Neka vjernici ne uzimaju za prijatelje nevjernike kad ima vjernika; a onoga ko to čini - Allāh neće štititi. To učinite jedino da biste se od njih sačuvali."*** *(Alu 'Imrān, 28)*[39]

TEKST POSLANICE: ***"Neka je Allāhov mir i spas na Njegovo najodabranije stvorenje, Muhammeda, njegovu časnu porodicu i na sve ashābe."***

---

[39] Događaj s Ammārom b. Jāsirom, radijallāhu anhuma, zabilježili su Ibn Džerir, Bejheki i dr. i lanci prenosilaca nisu pošteđeni određenih kritika, ali mnoštvo tih predaja podupiru jedne druge, a Allāh najbolje zna. (Vidi: Ibn Kesir, *Tefsirul-Kur'ānil-Azim*, 4/714-715).

Kraj kratkog komentara poslanice *Djela koja izvode iz islāma.*[40]

[40] Bitno je napomenuti na zabludu i opasnost dvije skupine koje su pitanja tekfira shvatili na sektaški način: ***prva,*** oni koji proglašavaju muslimāne neosnovano nevjernicima, ili bez ispunjavanja svih uslova i otklanjanja svih prepreka koje su učenjaci postavili da bi se dotična osoba proglasila nevjernikom, takvi su se poistovjetili sa sektom *haridžija*; i **druga,** oni koji pitanje tekfira u potpunosti zanemaruju i ne uzimaju ga u razmatranje smatrajući to nebitnim pitanjem, ili uzrokom podjele muslimāna i sl., ili pokušavaju opravdati djela nevjerstva koja je nemoguće opravdati, takvi su se poistovjetili sa sektom *murdžija*. Ispravan je srednji put, između dvije krajnosti i zablude, put učenjaka *ehlis-Sunneta vel-Džemā'ata*, koji smatraju pitanje tekfira bitnim i važnim pitanjem, koje nipošto ne treba zanemariti ili mu umanjiti bitnost, ali spuštanje tog propisa na mase ili pojedince dozvoljeno je tek nakon što se za to ispune uslovi i otklone prepreke, uz detaljno i podrobno izučavanje tog pitanja iz *ehlis-sunetske* literature i pred povjerljivim islamskim učenjacima. Ti uslovi i prepreke se razlikuju shodno vrsti djela i stanju onog koji ga čini, i detaljno su pojašnjeni u literaturi koja se bavi datom tematikom. Svaki muslimān obavezan je smatrati djelo nevjerstva nevjerstvom, dok proglašavanje dotične osobe nevjernikom nije dozvoljeno osim s jasnim znanjem, pogotovo kada je riječ o djelima oko kojih se vodi spor među islāmskim učenjacima, da li su nevjerstvo ili ne, ili se razilaze o određenim detaljima vezanim za to djelo nevjerstva.

DODATAK

Šejh Sulejmān b. Nāsir el-'Ulvān, Allah ga sačuvao, je rekao:

"Neka se zna da muslimān može reći ili počiniti djelo, na koje Kur'an, Sunnet i konsenzus učenjaka prvih generacija upućuju da je djelo nevjerstva i da je odmetništvo od islāma, ali islāmski učenjaci nisu smatrali usko povezanim ubjeđenje da je dotično djelo nevjerstvo i proglašavanje osobe koja ga čini nevjernikom.

Neće se svaka osoba koja počini djelo nevjerstva proglasiti nevjernikom, jer određeni govor ili djelo mogu biti nevjerstvo, ali neće se reći da je onaj koji to kaže ili uradi nevjernik, sve dok se ne ispune uslovi i otklone zapreke.Može se desiti da je čovjek tek ušao u islām, i da radi djelo nevjerstva a nije s time upoznat, pa kada mu se pojasni odmah se povrati. Može se desiti i da nešto negira iz pogrešnog shvatanja i tumačenja i sl. od prepreka pri proglašavanju nekoga nevjernikom.

Ovo je veliki temelj i pravilo kome je obaveza posvetiti pažnju i ispravno ga shvatiti, zato što tekfir nije pravo stvorenja da proglašava nevjernikom ko hoće koga hoće, i to po svojim strastima. Obaveza je pri tome vratiti se Kur'ānu i Sunnetu, ali po shvatanju prvih i ispravnih generacija ovog ummeta.

Onaj koga su Allāh i Njegov Poslanik, sallallāhu alejhi ve sellem, proglasili nevjernikom, i nad njim je uspostavljen dokaz - takav je nevjernik, a suprotno – ne. (...) Ukratko, pravac ispravnih učenjaka je pravljenje razlike između smatranja određenog djela nevjerstvom i proglašavanja onoga ko radi to djelo nevjernikom. Isti slučaj je i sa proglašavanjem nekoga novotarom. Postoji razlika između smatranja djela novotarijom i smatranja onoga koji radi dotično djelo novotarom. Ne biva svako ko uradi neku novotariju novoratom.

Onaj ko detaljno pogleda i razmisli o stanju prvih, ispravnih generacija ovog ummeta, jasna mu je istinitost i ispravnost ovog stava, i uvidjet će da je ovo što smo spomenuli upravo njihov pravac i put. Jasno će mu biti da je pravda, odbrana istine i žudnja za uputom ljudi, koja se pri njima nalazila, bila uzrokom da ih Allāh počasti korisnim znanjem i dobrim djelima.

Obaveza svih ljudi je da im namjera bude preno-šenje istine i uklanjanje neistine, i to s pravednošću i umjerenošću, kako bi kompletna vjera pripala samo Allāhu pa neka je zahvala Gospodaru svih svjetova."[41]

[41] *Tibjān šerhu nevākidil-islām*, str. 75-76.

SADRŽAJ

